

Nr 116.

Kungl. Maj:ts proposition angående anslag till rikets allmänna kartverk; given Stockholms slott den 16 februari 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1—3 hemställt.

Under Hans Maj:t

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Sven Linders.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 februari 1923.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Efter gemensam beredning med chefen för försvarsdepartementet anför chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Linders följande:

Då jag den 8 sistlidne januari för Kungl. Maj:t anmälde av chefen för rikets allmänna kartverk i skrivelse den 7 juli 1922 framlagd beräkning för anslagsbehovet vid rikets allmänna kartverk för budgetåret 1923—1924, erinrade jag tillika, att 1902 års löneregleringskommitté, jämlikt erhållet uppdrag, den 31 mars 1922 avgivit förslag till ny definitiv lönereglering för kartverkets civila personal samt att försvarsväsendets

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 93 häft. (Nr 116.) 1

lönenämnd den 4 december 1922 inkommit med begärt förslag i avseende å reglerandet av vissa förmåner för vid rikets allmänna kartverk och sjökarteverket tjänstgörande personal. Som behandlingen av sistnämnda förslag då ännu icke slutförts och avlöningsförhållandena för kartverkens personal syntes böra upptagas i ett sammanhang, fann Kungl. Maj:t, på min hemställan, gott föreslå riksdagen att i avbidan på den proposition angående anslag till rikets allmänna kartverk, som Kungl. Maj:t kunde komma att avlåta till riksdagen, för detta ändamål beräkna dels såsom ordinarie anslag 598,400 kronor, dels ock såsom extra anslag 45,000 kronor.

Sedan över lönenämndens förslag yttranden avgivits av chefen för rikets allmänna kartverk den 22 december 1922 och av kartverkskommissionen den 10 februari 1923 samt därjämte till jordbruksdepartementet överlämnats en av lönenämnden gjord framställning om intagande i kartverkets stat av ett arvode att under viss förutsättning utgå till kartverkschefen, anhåller jag att få anmäla anslagsbehovet för budgetåret 1923—1924 för rikets allmänna kartverk under följande anslagsrubriker, nämligen:

1. Avlöning till kartverkets personal.

[1.] Innan jag närmare ingår på löneregeringskommitténs förenämnda förslag till ny definitiv löneroglering för den civila personalen vid rikets allmänna kartverk tillåter jag förutskicka vissa erinringar rörande rikets allmänna kartverks uppkomst, arbetsuppgifter och organisation m. m.

(ordinarie anslag.)

Kartverkets uppkomst, arbetsuppgifter och organisation m. m.

De ekonomiska kartarbetena leda sitt ursprung från det forna läns- och sockenkartverket, vilket på sin tid var ställt under generallantmäterikontoret och hade till uppgift att upprätta geografiska kartor med beskrifningar över alla socknar inom varje län. Å dessa kartor skulle i lämplig skala upptagas omkretsen av alla inom socknen befintliga byar och hemman med därå liggande torp, kronoparker m. m., varjämte, så noga som den antagna skalan medgäve, skulle urskiljas vad som utgjorde åker, äng, skog, utmark, mossar m. m. Sedermera inrättades genom kungl. skrivelse den 15 april 1859 (Sv. förf. saml. nr 20) rikets ekonomiska kartverk med huvudsakligt ändamål »att åstadkomma säker kännedom om rikets areal samt dennas olika beskaffenhet och fördelning i ekonomiskt avseende». Rikets ekonomiska kartverk skulle stå under överinseende och ledning av överdirektören vid lantmäteriet, med

biträde av överingenjören och ingenjörerna vid generallantmäterikontoret. Härvid uppdrogs emellertid åt landshövdingen i Norrbottens län P. H. Widmark att övertaga närmaste ledningen av och tillsynen över ekonomiska kartverket i Norrbottens län.

Sedan genom kungl. brev den 16 december 1859 lantmäteriets dåvarande chef på eget initiativ entledigats från befattningen med det ekonomiska kartverket, handhade ingenjören i generallantmäterikontoret E. G. Ljunggren dettas ledning, i vad avsåge mellersta och södra delarna av Sverige, intill 1870, då ledningen och överinseendet uppdrogs åt lantmäteristyrelsen.

Enligt skrivelse den 15 december 1871 (Sv. förf. saml. nr 71) beslöt Kungl. Maj:t, att det ekonomiska kartverket med vad därtill hörde, såväl i vad det avsåge södra och mellersta delarna av riket som ock i fråga om Norrbottens län, skulle vid ingången av 1873 ställas under styrelse och ledning av chefen för topografiska kåren. Då vid generalstabens upprättande 1873 topografiska kåren införlivades med densamma, kom ekonomiska kartverket att ställas under avdelningschefen vid generalstabens topografiska avdelning.

Det topografiska kartverkets tillkomst kan hänföras till 1805, då fältmätningsskåren ordnades. Denna kår, som 1831 erhöll benämningen topografiska kåren, ålåg nämligen i fredstid att författa fullständiga, på trigonometriska och astronomiska bestämmelser grundade militärkartor över landet, åtföljda av topografiska, statistiska och militäriska beskrivningar. Detta kartverk ansågs till en början uteslutande vara militäriskt och skulle fördenskull hållas hemligt. Först genom kungl. brev den 3 november 1857 anbefalldes kartverkets offentliggörande.

Enligt den av Kungl. Maj:t den 29 oktober 1912 (nr 311) utfärdade instruktion för rikets allmänna kartverk har verket till uppgift att upprätta och utgiva geodetiskt grundade ekonomiska och topografiska kartor med erforderliga beskrivningar över riket. De med kartläggningen och beskrivningen förenade arbetena utföras på tre särskilda avdelningar, 1) den geodetiska avdelningen, 2) den topografiska avdelningen samt 3) avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartearbeten.

Avdelningschefen vid generalstabens topografiska avdelning är chef för rikets allmänna kartverk. Vid verket tjänstgör militär, civilmilitär och civil personal. Den militära personalen utgöres av, förutom chefen, dels vid generalstabens topografiska avdelning placerade generalstabsofficerare, dels ock från armén kommenderade officerare och

underofficerare. Den civilmilitära personalen utgöres av generalstabens professor och dess redogörare. Den civila personalen på ordinarie stat utgöres av arbetschefen vid avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartearbeten, därest denne ej är militär i aktiv tjänst, observatorer, statsgeodeter, statskartografer, manliga ritare och gravörer, kvinnliga ritare samt vaktmästare. På övergångsstat finnas dessutom statstopografer. Vid verket tjänstgöra tillika för sin utbildning och på prov generalstabens aspiranter ävensom geodet- och kartografaspiranter samt ritare och gravörelever, varjämte i mån av behov anställles extra arbetspersonal.

För anställning såsom observator, statsgeodet eller statskartograf erfordras, förutom provtjänstgöring vid kartverket, viss examen, nämligen för observator filosofie licentiatexamen med ettdera av ämnena »astronomi eller geodesi, för statsgeodet filosofie ämbetsexamen eller filosofie kandidatexamen, vardera med minst betyget med beröm godkänd i ettdera av ämnena astronomi eller matematik, samt för statskartograf lantmåteriexamen.

Manlig ritare eller gravör skall för att vinna ordinarie anställning hava fyllt 22 år.

Professorn vid generalstaben förestår kartverkets geodetiska avdelning. Därest ej kartverkschefen för visst fall annorlunda bestämmer, skola observatorerna och statsgeodeterna tjänstgöra vid den geodetiska avdelningen, kartverkets militära personal ävensom de civila statstopograferna och de manliga ritarna och gravörerna vid den topografiska avdelningen samt statskartograferna och de kvinnliga ritarna vid avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartearbeten.

Den civila personalen vid kartverket var före 1913 icke uppförd å ordinarie stat, utan utgick under denna tid den fasta avlöningen till personalen i form av arvoden.

Efter av lönerегleringskommittén i ämnet avgivet förslag (del XXX av kommitténs tryckta betänkanden) gjorde Kungl. Maj:t hos 1912 års riksdag (IX H. T., p. 12) framställning om reglering av nämnda personals anställnings- och avlöningsförhållanden. I enlighet med denna Kungl. Maj:ts framställning fattade riksdagen (R. skr. nr 9, p. 14) beslut om uppförande vid rikets allmänna kartverk dels på ordinarie stat av följande befattningar, nämligen 2 observatorer, 6 geodeter, 12 manliga ritare eller gravörer, 1 arbetschef å avdelningen för ekonomiska eller stomkartearbeten, 18 kartografer, 8 kvinnliga ritare och 2 vaktmästare, dels ock på övergångsstat av 4 civila topografer.

Sedan emellertid från åtskilliga personalgrupper vid kartverket

framställningar gjorts om förbättrade avlöningsförmåner, framlade Kungl. Maj:t, efter hörande av löneredgeringskommittén, förslag till 1918 års riksdag (prop nr 373) om viss reglering av lönerna för kartverkets civila personal, och beslöt riksdagen (R. skr. nr 372) genomförande av sådan löneredgering ävensom i sammanhang därmed på förslag av Kungl. Maj:t uppförande å kartverkets stat av en tredje ordinarie vaktmästare. Vidare blevo jämlikt beslut vid lagtima riksdagarna 1918 och 1919 löneförmånerna för vaktmästarna och de kvinnliga ritarna vid kartverket bragta i överensstämmelse med vad som då tillerkändes motsvarande befattningshavare inom ett flertal verk. Sedermera blevo på framställning av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1920 års riksdag (IX H. T., p. 92) — med uteslutande ur avlöningsstaten för kartverket av 3 kvinnliga ritare med avlöning såsom kvinnliga biträden i andra normalgraden — i samma stat uppförda 3 kvinnliga ritare med avlöning i likhet med kvinnliga biträden av tredje graden. Slutligen har, efter därom av Kungl. Maj:t gjord framställning, 1921 års riksdag (IX H. T., p. 102 och R. skr. nr 9 A, p. 103) godkänt sådana ändringar i ordinarie avlöningsstaten för kartverket, att tillämpas från och med 1922, att där uppförts ytterligare 2 statsgeodetsbefattningar.

I 1922 års riksstat äro anslagen till kartverket för avlöningar uppdelade i dels »Bestämt anslag: avlöningar» å 223,045 kronor dels ock »Förslagsanslag: ålderstillägg» å 41,155 kronor.

Nu gällande stater.

Jämlikt beslut vid 1918 års riksdag (prop. nr 373 och R. skr. nr 372) fastställdes för kartverket dels en avlöningsstat och dels en övergångsstat, vilka efter ändringar jämlikt beslut vid riksdagarna 1919 (R. skr. s. å. nr 9 A, p. 96 jämf. med R. skr. 1918 nr 415 och 1919 nr 223), 1920 (R. skr. nr 9 A, p. 99) och 1921 (R. skr. nr 9 A, p. 103) äro, med uteslutande av ålderstilläggsanslagen, av följande utseende:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
A. Avlöningsstat.					
1. Den geodetiska avdelningen.					
1 observator	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr. och efter 10 år med ytterligare 500 kr.
1 dito	3,600	1,800	400	5,800	
1 statsgeodet	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter 10 år med ytterligare 500 kr. och efter 15 år med än ytterligare 500 kr.
7 statsgeodeter	15,400	10,500	2,100	28,000	
2. Den topografiska avdelningen					
1 manlig ritare eller gravör.....	1,700	1,000	300	3,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 400 kr., efter 10 år med ytterligare 400 kr. och efter 15 år med än ytterligare 400 kr.
11 manliga ritare eller gravörer	18,700	11,000	3,300	33,000	
Till arvode åt manlig ritare eller gravör, som förordnas att biträda vid ritar- och gravörarbetenas övervakande och ledning ävensom vid instruktion av yngre ritare och gravörer	—	—	—	300	
3. Avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartarbeten.					
1 arbetschef	4,400	2,000	—	6,400	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kr.
1 statskartograf	2,200	1,500	300	4,000	
17 statskartografer	37,400	25,500	5,100	68,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kr., efter 10 år med ytterligare 500 kr. och efter 15 år med än ytterligare 500 kr.
1 kvinnlig ritare	1,500	700	200	2,400	
2 kvinnliga ritare	3,000	1,400	400	4,800	} Efter 5 år kan avlöningen höjas med 200 kr. efter 10 år med ytterligare 200 kr. och efter 15 år med än ytterligare 200 kr.; skolande av varje avlöningsförhöjning 100 kr. tillhöra lön och 100 kr. tjänstgöringspenningar.
1 kvinnlig ritare	1,300	500	200	2,000	
4 kvinnliga ritare	5,200	2,000	800	8,000	
Till ersättning åt de statsgeodeter och statskartografer, vilka förordnas att biträda med ledning och tillsyn av fältarbeten	—	—	—	1,500	
1 vaktmästare	900	550	150	1,600	} Efter 3 år kan lönen höjas med 100 kr., efter 6 år med ytterligare 100 kr. och efter 9 år med än ytterligare 100 kr.
2 dito	1,800	1,100	300	3,200	
Till arvoden åt extra personal, gratifikationer åt ritar- och gravör-elever samt vikariatsersättningar	—	—	—	29,500	
Summa	—	—	—	211,800	

Anmärkingar:

1) Den i staten upptagna avlöningen till arbetschefen vid avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartarbeten utgår endast under förutsättning, att han icke är militär i aktiv tjänst, i vilket fall han endast äger uppbära arvode å 1,000 kronor.

2) I fråga om bostads- m. fl. förmåner för vaktmästare skola i tillämpliga delar lända till efter rättelse bestämmelserna i § 3 av kungörelsen den 1 november 1918 (nr 836) sådan denna paragraf lyder i kungörelsen den 9 juli 1920 (nr 584).

B. Övergångsstat.

1 statstopograf, arvode, utgörande efter stadgat avdrag	3,915
2 statstopografer dito dito	7,830
Summa	11,745

Av detta begynnelsearvode anses 1,500 kr. motsvara tjänstgöringspenningar. Till arvodets återstående del kunna komma tre ålderstillägg efter respektive 5, 10 och 15 år; utgörande dessa ålderstillägg, likaledes efter stadgade avdrag, det första 485 kr. samt det andra och det tredje vardera 480 kr.

Anmärkingar:

1) Jämlikt brev den 11 juli 1918 har Kungl. Maj:t föreskrivit, att för åtnjutande av de i avlöningsstaten för ordinarie befattningshavare upptagna löneförmåner skola gälla de i kungörelsen av samma dag (nr 583) intagna villkor och bestämmelser.

2) För åtnjutande av de i övergångsstaten upptagna avlöningar skola för civil topograf i tillämpliga delar gälla samma villkor, som äro stadgade för kartograf.

Förutom ovan nämnda löneförmåner åtnjuter den civila personalen vid rikets allmänna kartverk dyrtidstillägg enligt gällande bestämmelser, varjämte tillfällig löneförbättring utgår med 1,000 kronor till observatorer och arbetschefen å avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartarbeten, med 900 kronor till statsgeodeter och statskartografer, med 850 kronor till statstopografer samt med 750 kronor till mauliga ritare och gravörer. Arbetschefen å avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartarbeten åtnjuter sagda löneförbättring dock endast under förutsättning, att han icke är militär i aktiv tjänst, i vilket fall han allenast äger uppbära arvodestillägg å 250 kronor.

Över löneregleringskommitténs nu föreliggande betänkande och förslag i fråga om ny definitiv lönereglering för kartverkets civila personal hava utlåtauden avgivits den 12 maj 1922 av kommissionen för de allmänna kartarbetena, samma dag av chefen för kartverket och den 14 augusti 1922 av statskontoret. Därjämte hava med anledning av kommitténs förslag beträffande avlöningen till vissa kvinnliga befattningshavare Ester Dahlström jämte övriga kvinnliga biträden av andra graden inkommit med en framställning i ärendet. Över denna framställning har kartverkschefen yttrat sig den 23 september 1922.

Över kommitténs betänkande avgivna yttranden.

Efter det löneregleringskommittén i sitt betänkande redogjort för åtskilliga till kommittén inkomna framställningar, har kommittén erinrat

Ifrågasatt utredning rörande kartarbetenas organisation.

om vissa vid föregående riksdagsbehandling av frågor rörande kartverket gjorda uttalanden i fråga om utredning för omorganisation av kartverket eller del därav.

Kommittén har i sådant avseende anfört huvudsakligen följande.

Då 1912 års riksdag ansett sig böra medgiva den civila personalens vid allmänna kartverket uppförande på ordinarie stat samt godkänt avlönings- och övergångsstat för nämnda personal, hade detta skett »i avvaktan på en fullständig utredning rörande verkets organisation». Den dåvarande organisationen av verket och arbetssättet vid detsamma hade nämligen synts riksdagen icke vara i alla avseenden ändamålsenliga. Bristerna hade vid flerfaldiga föregående tillfällen offentligt påvisats; till deras avhjälpande hade visserligen tid efter annan reformer vidtagits, men dessa hade städse varit endast partiella, aldrig byggts på en allsidig utredning, som tagit organisationsfrågan i ögonsikte ända från grunden.

I det yttrande av chefen för jordbruksdepartementet, som åtföljde Kungl. Maj:ts proposition nr 373 till 1918 års lagtima riksdag med förslag till nya avlönings- och övergångsstat för rikets allmänna kartverk, hade departementschefen erinrat om de förnämsta orsakerna till att den av 1912 års riksdag såsom önskvärd betecknade utredning i avseende å kartverkets organisation icke genast igångsattes. Man hade — meddelade han — funnit nödigt att ännu någon tid inhämta erfarenhet om kartverkets verksamhet under de arbetsformer, som skapats för densamma. Särskilt hade frågan om det fortsatta bearbetandet av det ekonomiska kartverket då ännu ej synts mogen för avgörande; ännu vid tiden, då departementschefen avgav sitt yttrande, syntes honom frågan om det ekonomiska kartverket ej vara mogen till avgörande. Av stor betydelse för kartverksfrågans bedömande vore, enligt departementschefens mening, i vad mån de ekonomiska kartornas användbarhet för olika ändamål kunde röna inflytande av den anpassning till jordregistret, som man skulle söka genomförd i så stor utsträckning som möjligt. Att därav vållades några års uppskov med det slutliga avgörandet av kartverksfrågan, syntes departementschefen ej kunna undvikas.

Vid 1921 års riksdag hade inom riksdagens första kammare av professorn Gunnar Andersson väckts en motion (nr 37), däri hemställts, att riksdagen måtte anhålla hos Kungl. Maj:t om utarbetande och föreläggande för riksdagen snarast möjligt av förslag till allmän plan för den fortsatta kartläggningen av rikets land- och sjöterritorium samt till organisation av ett civilt rikskartverk för denna kartläggnings genomförande, ävensom förslag till ett gemensamt ordnande av utbildningen för blivande tjänstemän inom detta rikskartverk och inom lantmäteriet.

I utlåtande nr 48 i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar om rikets allmänna kartverk ävensom nyssberörda motion hade riksdagens jordbruksutskott erinrat, hurusom frågan om organisationen och arbetssättet vid nämnda kartverk vid flera föregående tillfällen varit föremål för statsmakternas uppmärksamhet. Särskilt hade av utskottet erinrats om riksdagens uttalande 1912 vid granskning av Kungl. Maj:ts förslag om löneroglering för verkets personal. Syftet med professorn Anderssons motion hade synts jordbruksutskottet åtminstone i viss mån sammanfalla med vad riksdagen sålunda redan uttalat. Utan att taga ställning till de av motionären uppdagna riktlinjerna för kartarbetenas organisation m. m., hade särskilt motionärens tanke på åvägbringande av ett grundläggande kartmaterial med be-

aktande från början av de särskilda synpunkter, som kunde vara av avgörande betydelse för kartmaterialets vidare bearbetning i ena eller andra riktningen, synts utskottet förtjänt av uppmärksamhet. På sätt framginge av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden, bilagt statsverkspropositionen vid 1921 års riksdag, hade — enligt vad utskottet fortsatte — departementschefen emellertid sin uppmärksamhet riktad på kartverkets organisationsfråga. Vid sådant förhållande hade utskottet ansett sig sakna anledning tillstyrka någon särskild riksdagens skrivelse i ämnet, utan hemställt, att motionen ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda. Så hade ock blivit riksdagens beslut.

Enligt de direktiv, som lämnats kommittén till iakttagande vid den revision av lönerogleringar för verk och myndigheter, som uppdragits åt kommittén genom Kungl. Maj:ts beslut den 31 december 1919 och den 3 december 1920, hade kommittén, för revisionens fortskyndande i görligaste mån, att vid utredningens verkställande i huvudsak inskränka sig till rent lönetekniska spørsmål och sålunda i regel icke behandla frågor av organisatorisk natur.

Kommittén hade fördenskill ansett sig i förevarande sammanhang allenast böra erinra om vad vid vissa föregående tillfällen anförts i fråga om behovet av en mera ingående utredning rörande organisationen av allmänna kartverket och arbetssättet därstädes; kommittén hade dock velat uttrycka den förhoppning, att genom samverkan mellan de båda kartverken — allmänna och sjökartverket — måtte kunna i möjligaste mån undvikas dubbelarbete, varom uttalande gjordes vid handläggning av förenämnda ärende vid 1921 års riksdag i fråga om inrättande av ett rikskartverk och som jämväl kommit till tals vid överläggning inom kommittén med representanter för de särskilda kartverken.

Statskontoret har i sitt utlåtande förklarat sig finna den omständigheten, att en omorganisation av kartverket framdeles kunde komma till stånd, icke böra utgöra hinder för en löneroglering i syfte att låta den genom avlöningsreglementet den 21 juni 1921 i fråga om statsdepartement och vissa ämbetsverk införda nya lönesystemet vinna tillämpning jämväl å kartverkets personal.

Kartverkschefen och *kommissionen för de allmänna kartarbetena* hava i de avgivna utlåtandena icke berört denna fråga; men båda hava tillstyrkt framställning till riksdagen om löneroglering för kartverkspersonalen. Vidare framgår särskilt av en utav kartverkschefen till lönerogleringskommittén avlåten skrivelse den 15 december 1920, att denne ansett förhållandena göra det synnerligen önskvärt, att frågan om lönerogleringen icke bleve undanskjuten.

I likhet med statskontoret håller jag före, att de med en eventuellt blivande omorganisation av kartverket eller del därav sammanhängande förhållandena rimligen icke böra utgöra hinder för att nu genom löneroglering vid kartverket tillerkänna dess personal enahanda avlöningsförmåner, som redan tillkomma motsvarande befattningshavare

Departementschefen.

vid andra grenar av statsförvaltningen. Jag vill emellertid betona, att denna min uppfattning på intet vis innebär ett underkännande av angelägenheten att frågan om verkets organisation vederbörligen utredes. Att en utredning i sådant syfte icke redan igångsatts lärer hava berott därpå, att man ansett sig först böra inhämta erfarenhet av den mera detaljerade jordredovisning och den större utgivningsskala, som under de senare åren tillämpats beträffande det ekonomiska kartverket, liksom ock i vad mån de ekonomiska kartornas användbarhet för olika ändamål kunde röna inflytande av den anpassning till jordregistret, som skulle göras. Sådan mera detaljerad jordredovisning och större utgivningsskala hava tillämpats beträffande kartorna över Malmöhus och Blekinge län liksom ock beträffande kartan över Hallands län. Vid sistnämnda kartas upprättande har jämväl anpassning gjorts till jordregistret. Sedan Hallandskartan, vars utgivning av åtskilliga anledningar blivit fördröjd, börjat utgivas under 1922, vill det synas som skulle tiden snart vara mogen för igångsättande av den ifrågasatta utredningen. Detta spörsmål är också föremål för vederbörlig uppmärksamhet från min sida. Jag har emellertid ansett, att med utredning rörande kartarbetets fortsatta bedrivande och organisation i varje fall lämpligen bör anstå i avvaktan på yttranden från vederbörande myndigheter över en av Sveriges allmänna lantbrukssällskap gjord framställning om sådan utredning. Dessa yttranden synas nämligen kunna förväntas giva vissa riktlinjer för den blivande utredningen.

Ej heller har jag förbisett angelägenheten att ej föregripa den omorganisation av kartverket, vartill en dylik utredning må kunna förleda. Såsom lärer komma att framgå av den redogörelse för lönerregleringskommitténs förslag, som i det följande skall lämnas, avser emellertid detta förslag i själva verket allenast en tillämpning på kartverkspersonalen av det vid den övriga statsförvaltningen gällande lönesystemet och kan följaktligen på intet sätt vara ägnat att verka föregripande på en blivande omorganisation, liksom ej heller de obetydliga ändringar i samma förslag, som jag kommer att förorda, lära kunna få en dylik verkan. Vid sådant förhållande har jag ej tvekat att föreslå åtgärder för genomförande nu av lönerreglering för kartverkets civila personal.

Med avseende slutligen å vad lönerregleringskommittén i fråga om allmänna kartverkets och sjökarteverkets arbetsförhållanden anfört om angelägenheten att undvika dubbelarbete, tillåter jag mig erinra, att Kungl. Maj:t den 25 april 1919 föreskrivit, att innan förslag till arbetsplaner för kommande kalenderår avgivas från rikets allmänna kartverk,

sjökarteverket och Sveriges geologiska undersökning, nämnda verks chefer skola sammanträda till gemensamma överläggningar, vilka hava till syfte bland annat dubbelarbets undvikande. Enligt vad jag gjort mig underrättad om hava också cheferna för de båda kartverken sin uppmärksamhet riktad på angelägenheten av att dubbelarbete ej må förekomma.

Då jag härefter övergår att behandla de olika delarna av löne-regleringskommitténs förslag och i sammanhang därmed förutnämnda framställningar från försvarsväsendets lönenämnd, torde det därvid till-låtas mig att uppdelat min framställning under följande huvudrubriker:

A. Kartverkschefens avlöningsförmåner.

Hos Kungl. Maj:t har chefen för sjökarteverket gjort framställ-ning, att bemälda chef, för den händelse han innehade lägre tjänste-ställning än kommandörs, måtte i avlöningshänseende bliva likställd med överdirektör. I framställningen anmärkes, bland annat, att för den händelse chefen för sjökarteverket vore kommandörkapten av 1 gra-den, vore han enligt gällande bestämmelser lägre avlönad än de byrå-cherer m. fl., som tillhöra högre löneklass än den lägsta inom 20:e löne-graden i avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdeparte-ment och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen den 22 juni 1921 (nr 451).

Kartverks-
chefens
avlönings-
förmåner

Över nämnda framställning har *löne-regleringskommittén* i sitt be-tänkande rörande löne-reglering för civila personalen vid sjökarteverket av-givit yttrande och därvid anfört bland annat följande.

Kommittén finge till en början erinra därom, att samma förhållande, som chefen för sjökarteverket påtalat såsom en brist i avlöningssystemet ävenledes kunde inträffa och för övrigt för närvarande förefunnes vid rikets allmänna kartverk. I likhet med sjökarteverkschefen skulle nämligen chefen för allmänna kartverket vara officer av regementsofficers grad, och icke heller med sistnämnda chefsbefattning såsom sådan följde någon särskild ersättning. Beträffande chefen för rikets all-männa kartverk framträdde sagda förhållande än bjärtare än beträffande sjökarte-verkets chef. Under det att nämligen, vad den civila personalen vid sjökarteverket anginge icke funnes tjänstemän av högre grad än den förutvarande andra normal-gradens vid centrala ämbetsverk, av vilka tjänstemän i hittills reglerade verk det stora flertalet hänförts till 15:e lönegraden i det nya civila avlöningssystemet, vore föreståndaren för rikets allmänna kartverks geodetiska avdelning (professorn vid generalstaben) placerad i 20:e lönegraden och uppbure alltså, för den händelse han tillhörde högre löneklass än den lägsta, inom sagda grad, högre löneförmåner än

chefen för kartverket. Kommittén, som icke kunnat undgå att finna de sålunda angivna förhållandena anmärkningsvärda, hölle emellertid före att, så länge de båda kartverken vore i den utsträckning, som för närvarande vore fallet, militäriskt anordnade och cheferna för verken skulle vara militärer, det torde vara en militär avlöningsfråga, huruvida för visst eller vissa fall särskilt avlöningstillägg borde tillerkännas bemälda chef. Kommittén ansåge sig icke kunna tillstyrka, att särskilt avlöningstillägg för ifrågavarande ändamål påfördes staten för den civila personalen vid sjökartverket.

Sedan chefen för sjökartverket gjort förnyad framställning i ämnet, har yttrande i ärendet avgivits av försvarsväsendets lönenämnd, som därvid anfört bland annat följande.

Rikets allmänna kartverk och sjökartverket torde med hänsyn till dessa båda verks organisation, mängden av där anställd personal och de viktiga arbetsuppgifter, som åläge verken, kunna jämföras med de civila ämbetsverk, i spetsen för vilkas förvaltning stode chefer i den s. k. lägre överdirektörsgraden. I anslutning till vad av 1902 års löne regleringskommitté anförts hölle lönenämnden före, att det måste anses anmärkningsvärt, att, då till chef för rikets allmänna kartverk eller sjökartverket förordnades officer i lägre beställning än såsom överste respektive kommandör, denne bleve i avlöningshänseende väsentligt sämre ställd än nyss berörda civila verks chefer. Det torde därför böra tagas under övervägande, huruvida icke en ändring härutinnan borde vidtagas.

I detta avseende ansåge lönenämnden sig böra erinra därom, att vissa militära beställningshavare på grund av beställningarnas ansvarsfulla art ansetts böra i lönehänseende beredas ett visst försteg framför annan personal i samma lönegrad. Enligt bestämmelserna i 31 § av officersavlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 388) åtnjöte, bland andra, chefen för krigsskolan och fälttygmästaren vardera ett arvode av 2,040 kronor. Beloppet av dessa arvoden hade föreslagits av 1918 års militära avlöningssakkunniga och var så avpassat, att det motsvarade skillnaden i lön på G-ort för personal i 5 och 6 lönegraderna, d. v. s. för överstelöjtnant respektive överste, i den av de sakunniga föreslagna löneplanen för officerare m. fl. Sedermera hade emellertid vidtagits en del ändringar i de sakkunnigas förslag, till följd varav arvoden nu icke uppginge till skillnaden mellan nämnda löner.

Lönenämnden, som för närvarande icke velat ifrågasätta någon rubbning i de av riksdagen fastslagna, i nämnda paragraf av officersavlöningsreglementet upptagna arvoden, hade ansett det kunna komma under övervägande, huruvida icke den förhöjning i lönen, som i nu ifrågavarande fall borde tillerkännas kartverkscheferna, borde begränsas till samma belopp som nyss angivna arvoden. Den förutnämnda jämförelsen mellan kartverkens chefer och överdirektör i lägre grad syntes dock lönenämnden vara så bindande, att nämnden, för åstadkommande av full rättvisa, funne sig böra förorda, att löneförhöjningen fastställdes till skillnaden mellan lön på G-ort i 5 lönegraden enligt gällande löneplan för officerare, 10,500 kronor, och den för överdirektörsbefattning i lägre lönegrad bestämda, 13,020 kronor, eller 2,520 kronor.

Möjligheten att till chef för allmänna kartverket eller sjökartverket kunde komma att förordnas officer i lägre beställning än överstelöjtnants respektive kommandörkapitens av 1:a graden torde visserligen icke vara utesluten. Då emeller-

tid ett dylikt förordnande endast undantagsvis torde förekomma samt innehavandet av den lägre beställningen för den förordnade kunde förutsättas komma att vara endast under en kortare övergångsperiod, hade lönenämnden ansett sig kunna bortse härifrån. Någon ytterligare förhöjning utöver nyss angivna belopp ansåge nämnden därför icke böra i nu berörda fall förekomma.

Löneförhöjningen torde, i likhet med förenämnda särskilda ersättningar till vissa andra militära beställningshavare, böra givas form av arvoden och bestämmas att utgå från respektive kartverks anslag till avlöningar.

Med anledning härav finge lönenämnden beträffande rikets allmänna kartverk hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att i avlöningsstaten för samma kartverk finge uppföras ett arvode å 2,520 kronor, att utgå till chefen för rikets allmänna kartverk, då denne vid generalstaben innehade lägre beställning än såsom överste.

Om det berättigade i särskilt tilläggsarvode åt kartverkschef, som är överstelöjtnant, råder uppenbart ingen tvekan. Då tillägget i detta fall synes mig vara motiverat särskilt på grund av chefskapet för den civila, till antalet större personalen vid kartverket, anser jag några betänkligheter icke böra möta mot arvodets uppförande i kartverkets stat och biträder alltså i denna del det av försvarsväsendets lönenämnd framlagda förslaget.

Departementschefen.

B. *Placering av kartverkets ordinarie civila personal i lönegrader enligt det nya avlöningssystemet.*

Beträffande å kartverkets geodetiska avdelning anställda *observatorer* och *statsgeodeter* samt de *manliga ritarna* och *gravörerna* å topografiska avdelningen har *löneregleringskommittén* anfört huvudsakligen följande.

Observatorer, statsgeodeter samt manliga ritare och gravörer.

Från *observatorernas* sida hade i en till kommittén ställd, av kartverkschefen insänd skrivelse begärts, att de måtte placeras i 16:de lönegraden, avdelning B, i den löneplan, som funnes intagen i 9 § i avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen.

Då vid 1912 års riksdag — i sammanhang med uppförandet på ordinarie stat av civil personal vid rikets allmänna kartverk — medgivits inrättande vid verkets avdelning för geodetiska arbeten av två observatorsbefattningar med avlöning på stat av 4,000 kronor jämte fyra ålderstillägg å 500 kronor, hade dessa tjänstemän, i överensstämmelse med förslag från kartverkets chef, ansetts i kompetens närmast jämställda med tjänstemän vid Sveriges geologiska undersökning, vilka åter i sin ordning jämställts med lektorer vid rikets allmänna läroverk.

Sedan emellertid vid 1914 års senare riksdag statsgeologerna erhållit enahanda avlöningsförmåner, som tillkomme tjänstemän inom andra normalgraden i centrala ämbetsverk, hade, efter framställning från observatorerna, även dessa

vid 1918 års lagtima riksdag blivit i avlöningshänseende likställda med nämnda tjänstemän.

I den tjänsteförteckning, som funnes fogad vid det av 1921 års riksdag godkända avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement med flera verk. vore vid Sveriges geologiska undersökning sekreterare, museiföreståndare, kemist och statsgeologer placerade i lönegraden B 15. Till samma lönegrad hänfördes ock förste statsmeteorologer och förste statshydrografer vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt ävensom det stora flertalet i övrigt av dittillsvarande tjänstemän i andra normalgraden vid centrala ämbetsverk.

Vid nu anförda förhållanden kunde kommittén för sin del ej tillstyrka, att observatorerna vid rikets allmänna kartverk placerades i högre lönegrad än B 15.

Då *geodeterna* vid rikets allmänna kartverk vid 1912 års riksdag erhållit en avlöning av 3,000 kronor med fyra ålderstillägg à 500 kronor, hade avsetts, att de, i enlighet med kartverkschefens förslag, skulle i avlöningssväg jämnställas med adjunker vid rikets allmänna läroverk.

Efter framställning från geodeterna hade de vid 1918 års lagtima riksdag erhållit samma avlöningsförmåner, som tillkomme första gradens tjänstemän i centrala ämbetsverk. Det hade i deras framställning erinrats, bland annat, att vid 1912 års riksdag en ny ordinare geodetbefattning, med benämningen »aktuarie», inrättats vid sjökarteverket med, enligt sökandenas förmenande, i huvudsak samma kompetensfordringar som för geodet vid rikets allmänna kartverk men med avlöning såsom för tjänsteman i första normalgraden.

I en till kommittén överlämnad framställning från geodeter vid allmänna kartverket hade — efter en ingående jämförelse mellan deras befattningar och aktuariebefattningen vid sjökarteverket — begärts, att i förslaget till ny definitiv löne reglering geodeterna vid rikets allmänna kartverk måtte placeras i samma lönegrad som sjökarteverkets aktuarie.

Till förstående härav torde böra erinras om följande.

I en till Kungl. Maj:t ställd, av chefen för sjökarteverket med yttrande den 24 november 1917 överlämnad skrift hade aktuarien vid sjökarteverket gjort framställning om förbättrade avlöningsförmåner, varvid han erinrat om förslag av löne regleringskommittén rörande löneförbättring för observatorer, geodeter och kartografer vid rikets allmänna kartverk att gälla från och med den 1 januari 1919. Aktuarien vid sjökarteverket hade anhållit, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för förbättring av löneförmånerna för aktuariebefattningen i den utsträckning, att befattningen måtte bli jämnställd med observatorsbefattningarna vid rikets allmänna kartverk.

Efter erhållen remiss hade löne regleringskommittén i ett den 28 november 1917 avgivet yttrande hemställt, att bemålde aktuariens framställning icke måtte föranleda till någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

En av kommitténs ledamöter (numera landshövdingen K. Stenström) hade emellertid varit av skiljaktig mening och för aktuariebefattningen förordat enahanda avlöningsförmåner, som vid olika tillfällen av statsmakterna tillagts tjänster, vilka ansetts böra intaga en ställning mellan förstagrads- och andragradstjänsterna vid centrala verk, nämligen 4,500 kronor jämte tre ålderstillägg à 500 kronor.

Reservantens förslag hade, i överensstämmelse med kungl. propositionen, blivit bifallet av 1918 års lagtima riksdag.

I den till avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement med flera verk hörande tjänsteförteckning vore, i anslutning till kommitténs förslag i dess betänkande den 3 november 1920 (delen LXII sid. 36), till lönegraden B 13 hänförliga befattningar, som varit reglerade efter den s. k. första normalgraden. Dit hörde sålunda, bland andra, statsmeteorologer och statshydrografer vid statens meteorologisk-hydrografiska anstalt, byråingenjörer vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, lantmäteristyrelsen och patent- och registreringsverket samt ingenjörer vid mynt- och justeringsverket.

Att nu hänföra geodeterna vid rikets allmänna kartverk -- statsgeodeter som de numera benämndes -- till högre lönegrad än B 13, ansåge sig kommittén ej kunna tillstyrka.

Manliga ritare och gravörer vid allmänna kartverkets *topografiska* avdelning hade vid 1912 års riksdag erhållit en avlöning å stat av 2,400 kronor jämte fyra ålderstillägg å 400 kronor. Det hade därvid förutsatts, bland annat, att den normala arbetstiden för dessa befattningshavare skulle bestämmas till sju timmar per söckendag.

Efter framställning från manliga ritare och gravörer vid verket hade deras avlöning vid 1918 års lagtima riksdag satts till 3,000 kronor med tre ålderstillägg å 400 kronor.

Framställningen hade åsyftat, att dessa befattningshavare måtte erhålla en avlöningsförhöjning, som innebure i stort sett ett bibehållande av ungefärligen dåvarande relation mellan deras avlöningsförmåner och de avlöningar, som då utnjötes av geodeter och kartografer.

I till kommittén gjorda framställningar från manliga ritare och gravörer hade erinrats, att, enligt det för kommunikationsverken gällande avlöningsreglemente, vid statens järnvägar, telegrafverket och statens vattenfallsverk funnes manliga tjänstemän med titeln ritare hänförliga till 8:de lönegraden. Vidare hade framhållits, att manliga ritare och gravörer vid rikets allmänna kartverk borde placeras i högre grad än den motsvarande graden i avlöningsreglementet för statsdepartement med flera verk. I sådant hänseende hade åberopats *oels* de fordringar, som ställdes på dem i avseende å såväl skicklighet i ritning och gravering som ock kompetens i topografisk fältmätning, *dels* ock bristande befordringsmöjligheter i jämförelse med de nämnda tjänstemännen vid kommunikationsverken. Slutligen hade ock begärts bibehållande av nuvarande relation i avlöningshänseende till övriga befattningshavare vid kartverket.

Vid prövning av de på detta spörsmål inverkan omständigheter hade kommittén emellertid kommit till den uppfattning, att det måste anses såsom en skälig placering, om manliga ritare och gravörer vid rikets allmänna kartverk hänfördes till lönegraden B 8.

För egen del ansluter jag mig till lönerogleringskommitténs förslag i dessa delar, varemot ingen erinran gjorts i de utlåtanden, som avgivits av kommissionen för de allmänna kartarbetena, kartverkschefen och statskontoret.

Departementschefen.

Arbetschefen
vid ökonomiska avdelningen.

Vad angår *arbetschefen vid avdelningen för ekonomiska och stomkartarbeten* torde erinras, hurusom vid tiden närmast innan civil personal vid rikets allmänna kartverk uppfördes på ordinarie stat, arbetschefen vid samma avdelning ägde uppbära arvode av 5,000 kronor, om han ej var i aktiv krigstjänst, men eljest 1,000 kronor.

Vid 1912 års riksdag bestämdes avlöningen till 6,400 kronor jämte ett ålderstillägg å 600 kronor; varvid emellertid i en anmärkning till avlöningsstaten bibehölls bestämmelse därom, att den i staten upptagna avlöningen utginge endast under förutsättning, att arbetschefen icke vore militär i aktiv tjänst. Därest arbetschefen vore militär i aktiv tjänst, ägde han endast uppbära arvode å 1,000 kronor.

Enahanda avlöningsförmåner äro upptagna i nu gällande stat; varjämte arbetschefen, såsom förut är nämnt, äger tillgodonjuta tillfällig löneförbättring av 1,000 kronor, därest han icke är militär i aktiv tjänst. Är arbetschefen militär i aktiv tjänst, äger han endast uppbära arvodes-tillägg å 250 kronor.

Löneregleringskommittén har beträffande arbetschefen anfört följande.

I nu förevarande ärende hade icke till kommittén inkommit något bestämt förslag i fråga om arbetschefens blivande löneställning, men kartverkschefen hade insänt en skrift från nuvarande arbetschefen, med vilken skrift denne överlämnat ett utdrag av gällande arbetsordning »till ledning vid bestämmande av den lönegrad», vari arbetschefen lämpligen borde upptagas vid blivande lönereglering för kartverkets civila personal.

Kommittén, som, på sätt i det följande i kommitténs yttrande omförmäldes, ansett de vid ifrågavarande avdelning anställda statskartografer böra, liksom de å geodetiska avdelningen anställda statsgeodeterna, hänföras till lönegraden B 13, hade med avseende å det betydande antalet till avdelningen för ekonomiska och stomkartarbeten hörande befattningshavare funnit sig böra hemställa, att arbetschefen vid denna avdelning placerades i lönegraden B 17, med bibehållande emellertid av bestämmelse, att avlöningen enligt nämnda lönegrad utginge endast under förutsättning att arbetschefen icke vore militär i aktiv tjänst, men att om så vore förhållandet han endast skulle äga uppbära arvode till belopp, som av Kungl. Maj:t bestämdes, dock ej utöver 1,500 kronor.

Kartverkschefen har i denna fråga anfört följande.

Då löneregleringskommittén uppfört arbetschefen vid kartverkets avdelning för ekonomiska arbeten och stomkartarbeten i lönegraden B 17, under det att föreståndaren för geodetiska avdelningen, professorn vid generalstaben genom redan skedd lönereglering placerats i lönegraden B 20, funne sig kartverkschefen böra göra några erinringar i syfte att få arbetschefen placerad i den lönegrad, var till omfattningen av hans arbete och ansvaret i hans tjänsteåligganden efter kartverkschefens mening berättigade.

Enligt för avdelningen gällande arbetsordning vore arbetschefen direkt inför

kartverkets chef ansvarig för arbetenas utförande och skulle för ändamålet meddela sådana föreskrifter av mera detaljerad natur, som ej intagits i arbetsordningen; han skulle bereda och föredraga ärenden, upprätta förslag till arbetsplaner och avgiva månatliga och årliga redogörelser för avdelningens arbeten, uppsätta och kontrasignera avdelningen rörande skrivelser, order och förordnanden. Arbetschefen skulle därjämte enligt kartverkets instruktion biträda vid redovisningen av för de ekonomiska kartarbetena avsedda medel, handhava vården av arkivet och instrumenterna, varjämte de ekonomiska kartornas och beskrivningarnas utgivning skulle ske under uppsikt av honom.

Kommittén syntes i avlöningshänseende hava jämställt arbetschefen med lägre avlönade byrådirektörer — högre avlönade voro nämligen upptagna i lönegraden B 18. Denna jämförelse syntes knappast riktig, enär byrådirektör sorterade under byråchef, under det att arbetschefen stode direkt under kartverkschefen. Arbetschefens åligganden vore snarare jämförbara med dem, som påvilade en byråchef; deras omfattning torde framgå därav, att den arbetschefen underställda personalen uppginge till ett 30-tal personer, varav 18 tjänstemän tillsatta av Kungl. Maj:t. Till jämförelse nämndes, att motsvarande antal å geodetiska avdelningen vore 14 respektive 10.

Om föreståndaren för geodetiska avdelningen, såsom professor vid generalstabens, på grund av den vetenskapliga utbildning, denna tjänst krävde, placerats i lönegraden B 20, syntes med stöd av de gjorda erinringarna arbetschefstjänsten, som krävde omfattande erfarenhet, mångsidiga kunskaper och betydande praktisk träning, böra uppföras i lönegraden B 18.

Kartverkskommissionen har likaledes förordnat arbetschefens placering i lönegraden B 18.

Statskontoret har också med hänsyn till arbetschefens självständiga ställning såsom föreståndare för en särskild, i fråga om personal och arbetsuppgifter betydande avdelning av verket och de honom i övrigt påvilande göromålen ansett befattningen skäligen böra placeras i lönegraden B 18. Till jämförelse har statskontoret erinrat, att vid lantmäteristaten, där det nya lönesystemet ännu icke genomförts, överlantmätare åtnjöte samma avlöning som byråchef enligt äldre lönestat samt att lantmätare vid statens järnvägar, vilken befattning väl finge anses ej oväsentligt mindre krävande än arbetschefens vid det ekonomiska kartverket, hänförts till lönegraden B 17.

Med avseende å de ansvarsfulla uppgifter, som äro förenade med befattningen såsom arbetschef vid kartverkets ekonomiska avdelning och vilka göra, att man å befattningens innehavare måste ställa synnerligen stora krav ej allenast på fackkunskaper och erfarenhet utan jämväl på verkliga ledaregenskaper, tvekar jag icke att ansluta mig till den av myndigheterna uttalande meningen, att arbetschefen bör uppföras i lönegraden B 18 eller den högre byrådirektörsgraden.

Departement-
schefen.

Löneregleringskommittén har tänkt sig, att den föreslagna avlöningen till arbetschefen skulle — såsom också nu är förhållandet — utgå endast under förutsättning, att denna icke vore militär i aktiv tjänst, och skulle arbetschefen, därest han vore militär i aktiv tjänst endast äga uppbära arvode till belopp, som av Kungl. Maj:t bestämdes, dock ej över 1,500 kronor. För närvarande är arvodet för arbetschefen, därest han är militär i aktiv tjänst, fixerat till 1,000 kronor. Föreskrift om avlöningens reducering torde emellertid också böra givas för det fall, att till arbetschef förordnas officer på reservstat eller i reserven (med pension), ehuruval icke så stor reducering torde få anses i sistnämnda båda fall befogad. Vid sådant förhållande synes lämpligast, att föreskrift lämnas, att den för arbetschefen upptagna avlöningen utgår endast under förutsättning, att arbetschefen icke är militär på aktiv stat eller på reservstat eller i reserven (med pension), samt att till arbetschef, som tillika är militär på aktiv stat eller på reservstat eller i reserven (med pension), utgår arvode med belopp, som kan varda av Kungl. Maj:t bestämt, allt efter som befattningshavaren är militär på aktiv stat eller på reservstat eller i reserven (med pension). Jag tillåter mig erinra, att i sjökarteverkets stat finnes beträffande avlöningen till förste aktuarien upptagen liknande föreskrift, varigenom arvodets begränsning lagts i Kungl. Maj:ts hand.

Statskartograferna.

Vad därefter vidkommer *kartograferna* vid rikets allmänna kartverk — statskartografer som de numera benämnas — sattes vid 1912 års riksdag avlöningen för dem liksom för geodeterna till 3,000 kronor jämte fyra ålderstillägg å 500 kronor. Såväl kartograferna som geodeterna blevo således då i avlöningshänseende likställda med adjunkter vid rikets allmänna läroverk.

Sedermera blevo vid 1918 års riksdag för kartografer liksom för geodeter avlöningsförmånerna bestämda såsom för tjänstemän i första normalgraden vid centrala ämbetsverk.

Löneregleringskommittén har beträffande statskartograferna till en början redogjort för i denna fråga till kommittén gjorda framställningar sålunda.

Kartverkschefen hade i skrivelse till kommittén den 15 december 1920 framhållit angelägenheten av att kartverkets lönefråga snarast möjligt måtte komma inför riksdagen, ity att alltsedan en ny organisation för lantmäteriet kommit på dagordningen och än mera efter det genom 1920 års riksdags beslut lantmäteriets omorganisation och därmed sammanhängande nya löne- och arvodesbestämmelser från och med 1921 komme att tillämpas, det vore och bleve synnerligen svårt för att ej säga omöjligt att rekrytera kartografkåren.

Vidare hade till kommittén inkommit en skrivelse från åtskilliga kartografer, däri — med anslutning till vad kartverkschefen i sin nyssberörda skrivelse framhållit — begärts, att vid den blivande löneregleringen kartograferna måtte »jämföras med distriktslantmätare», med beaktande därvid såväl av dessas kontanta lön av staten som ock av »den genomsnittliga inkomsten av lantmäteritaxan». Denna skrivelse hade insänts till kommittén av kartverkschefen, som därvid instämt i de av kartograferna anförda synpunkterna.

Under erinran att kommittén i det föregående hemställt om statsgeodeternas hänförande till lönegraden B 13, har löneregleringskommittén därefter förklarat, att kommittén för sin del ej kunde tillstyrka att nu — med brytande av hittills varande likställighet i avseende å avlöningen å stat mellan kartografer och geodeter — hänföra kartograferna till en högre lönegrad än geodeterna. Kommittén har vidare anført.

Med de avlöningsförmåner, som tillkomme befattningshavare i lönegraden B 13, och med de otvivelaktigt lugnare arbetsförhållandena för kartografer i jämförelse med distriktslantmätare, syntes det kommittén ej böra vara omöjligt att tänka sig, att en del unga män efter genomgången lantmäterixamen kunde bliva hugade att ingå på kartografbanan, allrahelst väl, i sammanhang med tillämpningen av det nya avlöningsreglementet på ordinarie kartografer, även avlöningarna till kartografaspiranter torde komma att ökas. Uppmärksammas borde ock, dels att ännu vore oavgjort, vilken löneställning distriktslantmätarna kunde få vid blivande ny definitiv lönereglering, dels ock att under nuvarande tidsförhållanden det torde vara osäkert, att så pass många förrättningar för enskilda komme att stå lantmätarna till buds, att de kunde ernå sådan inkomst enligt taxa, som kartograferna syntes hava förutsatt. En utväg syntes kommittén ock vara att i sammanhang med blivande lönereglering för lantmäteristaten i orterna meddela särskild bestämmelse i syfte att dithörande tjänsteman måtte kunna efter Kungl. Maj:ts bestämmande förflyttas till statskartografbefattning.

Kartverkschefen har erinrat om en av honom den 17 maj 1921 gjord framställning i fråga om påskyndande av lönereglering för kartverkets civila personal. Denna framställning hade varit föranledd av den svårighet att erhålla kompetenta kartografaspiranter, som varit rådande sedan början av 1918 och som sammanhängde med de förbättrade utkomstmöjligheterna inom lantmäteristaten. Ehuru det torde vara osäkert, huruvida den av löneregleringskommittén föreslagna placeringen av statskartografer i lönegraden B 13 kunde komma att medföra önskad förbättring av rekryteringsmöjligheterna, hade kartverkschefen med hänsyn till att svårigheterna möjligen skulle visa sig hava varit av kristidsnatur och åter komma att försvinna, icke ansett sig böra i sitt yttrande över kommitténs förslag påyrka statskartografernas upptagande i en högre lönegrad, särskilt som ett inom kartverkskom-

missionen framställt sådant förslag icke vunnit nämnda kommissions anslutning.

Kommissionen för de allmänna kartarbetena har anslutit sig till löneregleringskommitténs förslag, varemot ej heller *statskontoret* haft något att erinra.

Departementschefen

För egen del ansluter jag mig i denna fråga till löneregleringskommitténs förslag.

Kvinnliga ritare.

Beträffande de *kvinnliga ritarna* vill jag erinra, att vid 1912 års riksdag å ordinarie stat uppfördes 8 kvinnliga ritare på avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartarbeten, med enahanda avlöning, som bestämdes för kvinnliga biträden med mera kvalificerade arbetsuppgifter, d. v. s. 1,600 kronor med två ålderstillägg à 200 kronor.

Vid 1919 års lagtima riksdag bragtes dessa kvinnliga ritares avlöningsförmåner i överensstämmelse med vad som då tillerkändes motsvarande befattningshavare (av andra graden) inom ett flertal verk. Begynnelseavlöningen höjdes alltså till 2,000 kronor och ålderstilläggen blevo tre, vart å 200 kronor.

För tre av de kvinnliga ritarbefattningarna höjdes sedermera vid 1920 års riksdag avlöningen till likhet med kvinnliga biträdena av tredje graden; d. v. s. begynneelseavlöningen blev 2,400 kronor. Enligt statsrådsprotokollet i ärendet (se IX H. T., sid. 304 och 305) åberopade chefen för jordbruksdepartementet till stöd för denna åtgärd ett yttrande av *chefen för rikets allmänna kartverk i skrivelse den 30 augusti 1919*. Ur detta yttrande må här anföras följande.

De arbeten, som utfördes av de åtta kvinnliga ritarna vid kartverkets avdelning för ekonomiska och stomkartarbeten, vore av väsentligen tvänne olika slag *dels* karttransporteringar och färgläggningsarbeten, *dels* och renritningsarbeten för de ekonomiska kartornas reproduktion och utgivning. För de förstnämnda arbetena erfordrades endast en jämförelsevis ringa grad av teknisk ritskicklighet; samvetsgrannhet och noggrannhet vore här framför allt av vikt. Vad åter renritningsarbetena beträffade, krävde dessa, utöver fordringarna på samvetsgrannhet och noggrannhet, största möjliga anspråk på teknisk ritskicklighet. Bland de kvinnliga ritare, som hade eller sökte anställning vid kartverket, vore det mera sällan någon anträffades, som besuttede eller vid kartverket förvärvade den grad av ritskicklighet, som erfordrades för reproduktionsarbetet. För att kunna nöjaktigt rekrytera reproduktionsritningspersonalen syntes det kartverkschefen nödvändigt, att de för kartutgivningen erforderliga tre ritarplatserna bleve bättre avlönade än de övriga. Och då fordringarna på utbildning och yrkesskicklighet vore så ojämförligt mycket större beträffande renritningspersonalen än beträffande dem, vilka arbetade med karttransporteringar, syntes det kartverkschefen med rättvisa och billighet fören-

ligt, att den förra erhöle större ersättning för sitt mera både maktpåliggande och ansträngande arbete.

Löneregleringskommittén har meddelat, att i en till kommittén av kartverkschefen med tillstyrkande överlämnad framställning från kvinnliga ritare av andra lönegraden vid ifrågavarande avdelning av rikets allmänna kartverk dessa nu på anförda skäl anhållit, att, om de tre kvinnliga ritarna av tredje lönegraden komme att upptagas i femte lönegraden, avdelning C, i vederbörande löneplan, de övriga fem ritarna av andra lönegraden måtte placeras i lönegraden C 4.

Kommittén har emellertid med hänsyn till den synnerligen stora skillnad i fordringarna på utbildning och yrkesskicklighet, som enligt kartverkschefens nämnda yttrande förefunnes mellan de kvinnliga ritarna av nuvarande tredje och andra lönegraderna vid ifrågavarande avdelning, förklarat sig ej kunna tillstyrka nyssberörda framställning. Kommittén har sålunda i sitt förslag hänfört de tre kvinnliga ritarna av nuvarande tredje lönegraden till lönegraden C 5 i det nya avlöningsreglementet samt de övriga under benämningen kvinnliga ritbiträden till lönegraden C 3.

I de över kommitténs förslag avgivna utlåtanden hava varken *kartverkschefen* eller *kommissionen för de allmänna kartarbetena* framställt någon erinran mot kommitténs förslag i denna del.

Statskontoret har — efter erinran att de kvinnliga ritbiträdena av kommittén hänförts till samma lönegrad som kanslibiträden — anfört, att det visserligen förefölle statskontoret, som om det dessa ritbiträden åliggande arbete skulle vara av mera kvalificerad beskaffenhet än det som i allmänhet utfördes av kanslibiträden i de centrala verken, men då något yrkande på förmånligare placering i lönehänseende av dessa befattningshavare icke framförts i kartverkschefens och kartverkskommissionens utlåtanden, ville statskontoret, som givetvis icke vore i tillfälle uttala något mera bestämt omdöme i saken, icke ifrågasätta någon ändring i kommitténs förslag.

I av mig förut omnämnda *framställning av Ester Dahlström* jämte övriga *kvinnliga ritare vid kartverket* i andra normalgraden hava dessa, jämte erinran om sin hos löneregleringskommittén gjorda hemställan, att kommittén måtte föreslå dem till placering i fjärde lönegraden för kvinnliga befattningshavare, anfört huvudsakligen följande.

Kommittén hade föreslagit biträdenas placering i tredje lönegraden. I denna lönegrad vore enligt det nya systemet placerade kanslibiträdena, vilkas arbete emellertid i kvalitativt hänseende måste betecknas som väsentligt underlägset sökandenas. Med avseende å arbetets art kunde dessa då snarare jämföras med

kvinnliga ritare vid statens järnvägar, vilka vore placerade i lönegrad med begynnelselön av 3,204 kronor och slutlön av 3,828 kronor, motsvarande femte lönegraden i den löneplan, som skulle äga tillämpning på kartverkets personal. Emellertid måste man anse, att även deras arbete vore betydligt mindre krävande än sökandenas och mera ensartat, i det att det huvudsakligen bestode av kopiering av kartor å kalkerväv samt färgläggning av dessa kopior. Dessutom vore dessa kartor i stor skala, varför arbetet med desamma ej vore så ögonfrestande och ej krävde den grad av noggrannhet och uppmärksamhet som den vid kartverket utförda ritningen och färgläggningen av transporter i skalorna 1:20,000 eller 1:50,000. För att kunna fylla sin uppgift måste kartverkets ifrågavarande ritare därjämte äga kännedom om pantografens teori och skötsel samt kunna inställa instrument för olika skalor och förstöringsprocent, vilket krävde en icke obetydlig specialutbildning. Den största noggrannhet vore härvid av vikt, då stomkartan sammansattes av det av ritaren utförda arbetet, vilket således vore grundläggande för den ekonomiska kartan. Härtill komme, att arbetet vore fysiskt ansträngande, då stående och böjd ställning i regel måste intagas.

Vid rikets allmänna kartverks ekonomiska avdelning tjänstgjorde åtta kvinnliga ritare å ordinarie stat, vilka blivit godkända efter samma ritprov. Tre av dessa ritare hade emellertid från och med den 1 januari 1921 blivit uppflyttade i nuvarande tredje lönegraden och hade i det nu föreliggande förslaget placerats i femte lönegraden. Deras arbete utgjordes av renritning för reproducering och vore visserligen fordrande. Man borde likväl kunna säga, att de övriga ritarnas arbete vore i sitt slag fullt jämförligt med deras, varför ock sökandena ansåge sig med skäl kunna göra anspråk på att ej placeras i sämre ställning i lönehänseende. I detta sammanhang erinrades även om, att manliga befattningshavare vid verket, som vore anställda som fältmätare, alla voro placerade i samma lönegrad, ehuru de utförde olika arbete, krävande olikartad kompetens. På grund av det anförda kunde sökandena icke finna annat än att de rättvisligen borde placeras i femte lönegraden av det nya systemet.

Kartverkschefen, som anmodats yttra sig med anledning av denna framställning, har i sådant avseende anført.

Då det arbete, som utfördes av i tredje lönegraden placerade kvinnliga kanslibiträden, torde vara av mycket växlande beskaffenhet, ansåge kartverkschefen sig icke kunna fälla något omdöme om, huruvida det vore kvalitativt underlägset det arbete, som utfördes av de för närvarande till andra lönegraden hänfödda kvinnliga ritarna vid kartverket. De senares arbete torde däremot kunna anses i kvalitet fullt jämförbart med det, som utfördes av kvinnliga ritare vid statens järnvägar. Beträffande de förhållanden, som föranledde uppflyttning av tre kvinnliga ritare i tredje lönegraden från och med 1921, gällde alltså samma synpunkter, som anfördes av dåvarande kartverkschefen i skrivelse den 30 augusti 1919. Som några rekryteringssvårigheter icke yppat sig beträffande de fem kvinnliga ritarna av lägre lönegrad, ansåge kartverkschefen icke anledning föreligga att placera dem i högre lönegrad än i den fjärde.

Departementschefen.

Enligt vad jag inhämtat har lönerogleringskommittén vid avgivande av sitt nu ifrågavarande förslag beaktat löneförmånerna för kvinnliga ritare vid statens järnvägar.

För egen del är jag av den uppfattning, att även om de fem kvinnliga ritarnas vid kartverket arbetsuppgifter skulle vara i kvalitativt hänseende fullt jämförbart med det arbete, som utföres av kvinnliga ritare vid statens järnvägar, denna omständighet ej bör i och för sig föranleda rubbning av det hittills rådande förhållandet mellan kvinnliga ritare i olika grader vid kartverket. Då detta skulle bliva fallet, om kommitténs förslag frånginges, kan jag icke tillstyrka att så sker.

Såsom i det föregående erinrats uppfördes vid 1912 års riksdag å ordinarie stat vid rikets allmänna kartverk även två *vaktmästarbefattningar* med samma avlöningsförmåner som vaktmästare i allmänhet vid centrala ämbetsverk, alltså 1,200 kronor jämte två ålderstillägg, vart å 100 kronor. Vid 1918 års lagtima riksdag tillkom en tredje vaktmästarbefattning. Vid samma riksdag bragtes också löneförmånerna för vaktmästare vid kartverket i överensstämmelse med vad som då tillerkändes motsvarande befattningshavare vid ett flertal verk. Avlöningen utgör alltså numera 1,600 kronor jämte tre ålderstillägg, vart å 100 kronor efter respektive 3, 6 och 9 år, därvid emellertid för två av vaktmästarna, vilka åtnjuta fri bostad med bränsle och lyse, å lönen avdrages 325 kronor för en var.

Expeditions-
vakter.

Löneregleringskommittén har anfört, att i enlighet med vad som numera gällde för motsvarande befattningshavare vid statsdepartementen med flera verk, vaktmästarna vid allmänna kartverket torde böra, med benämning expeditionsvakter, hänföras till lönegraden B 1.

För egen del ansluter jag mig till löneregleringskommitténs förslag i denna del, varemot ingen erinran gjorts av de i ärendet hörda myndigheterna.

Departement-
schefen.

C. *Avlöning till å övergångsstat uppförd personal.*

Såsom i det föregående omnämnts finnes vid rikets allmänna kartverk å övergångsstat uppförda tre civila statstopografer. Antalet å övergångsstat uppförda dylika befattningshavare var ursprungligen fyra, men en av dessa har numera avgått.

Statstopo-
graferna.

Tillkomsten av civila topografer var från början att betrakta såsom ett försök, föranlett av yppad svårighet att erhålla tillräckligt antal militära topografer. Sedan emellertid 1907 anordningar vidtagits, varigenom denna svårighet undanröjdes, hava icke vidare civila topografer anställts. Vid sådant förhållande ansågs vid 1912 års löneregle-

ring anledning ej förefinnas att å stat uppföra då tjänstgörande dylika topografer såsom ordinarie tjänstemän.

Enär emellertid civila topografer varit i åtnjutande av enahanda fasta arvoden jämte ålderstillägg, som tillkommo geodeter och kartografer, medgav 1912 års riksdag, att civil topograf finge å övergångsstat åtnjuta avlöning i form av arvode med ålderstillägg till enahanda belopp, som i ordinarie avlöning bestämts för kartograf, minskat med så stort belopp — avrundat till närmast högre fem- eller tiotal kronor — som motsvarade den pensionsavgift, vilken enligt lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension skulle erläggas av kartograf i motsvarande avlöningsgrad.

Enahanda medgivande lämnades vid 1918 års lagtima riksdag i sammanhang därmed, att avlöningsförmånerna höjdes för kartografer och geodeter.

Löneregleringskommittén har beträffande dessa befattningshavares anställnings- och avlöningsförhållanden anfört följande.

Att i sammanhang med den nu ifrågasatta löneregleringen för rikets allmänna kartverk föreslå någon ändring beträffande statstopografernas anställningsförhållanden, därtill saknade kommittén anledning. Dessa befattningshavare torde fördenskull även för framtiden böra uppföras på övergångsstat.

Vad deras avlöningsförmåner beträffade hade dessa varit bestämda i nära anslutning till statskartografers; i samband med de hittills genomförda löneregleringarna för dessa senare hade jämväl statstopograferna fått sina avlöningsförmåner framförda till ungefär samma nivå som dessa. Vid nämnda förhållande och då statstopograferna alltjämt skulle fullgöra tjänstgöring i samma omfattning som de med dem jämförliga ordinarie tjänstemännen vid verket, syntes det kommittén billigt, att statstopograferna även vid nu förevarande reglering komme i åtnjutande av löneförbättring i ungefär samma omfattning som statskartografer.

Kommittén hade i sådant hänseende tänkt sig, att statstopograferna skulle å övergångsstat avlönas i likhet med å extra stat uppförda tjänstemän i samma lönegrad som statskartografer eller sålunda enligt löneklass, som vore närmast lägre än den, som skulle hava gällt, därest vederbörande varit innehavare av ordinarie befattning i 13:e lönegraden. Då samtliga de tre kvarvarande statstopograferna innehaft sina befattningar så länge, att de såsom ordinarie skulle hava uppnått högsta löneklassen inom graden eller den 20:e klassen, torde de alltså böra å övergångsstat åtnjuta avlöning enligt 19:e löneklassen.

För dessa befattningshavare torde i övrigt i tillämpliga delar böra gälla enahanda avlöningsbestämmelser som för statskartograf.

I sådant hänseende torde sålunda, i analogi med vad som föreskrivits i fråga om ordinarie tjänstemän i allmänhet vid statsdepartement med flera verk, kostnader för läkarvård m. m. enligt 25 § i avlöningsreglementet samt för begravningshjälp enligt 32 § i reglementet, i vad avsåge statstopografer, lämpligen kunna bestridas från det anslag till avlöningar åt statstopografer, som kunde komma att uppföras å övergångsstat. Likaledes syntes från samma anslag kunna utgå den en-

gångskostnad, som skulle föranledas av den i det följande omförmälda övergångs-
anordningen vid övergång från förskotts- till efterskottsutbetalning av viss del av
avlöningen. Med hänsyn till vad sålunda anförts, torde ifrågavarande anslag böra
erhålla förslagsanslags natur.

Kartverkschefen såväl som *kartverkskommissionen* har föreslagit den
ändring i löneregleringskommitténs förslag i denna del, att statstopo-
graf måtte å övergångsstat tillerkännas avlöning i form av arvode till
enahanda belopp, som i ordinarie avlöning årligen tillkommer statskar-
tograf i högsta löneklassen, minskat med så stort belopp — avrundat i
kronor uppåt till jämn delbarhet med 12 — som den pensionsavgift,
vilken enligt lagen angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension
skall årligen erläggas av statskartograf i sagda löneklass.

Kartverkschefen har därvid anfört.

Då statskartografs pensionsavgift i högsta löneklassen uppginge till 136 kro-
nor 90 öre, uppginge nuvarande skillnad mellan statstopografs och statskartografs
avlöning till 140 kronor. Enligt löneregleringskommitténs förslag skulle motsva-
rande skillnad komma att uppgå till 7,668 — 7,212 = 456 kronor. Den årliga pen-
sionsavgift, statskartograf i högsta löneklassen efter skedd lönereglering och på
grund därav väntad reglering av pensionsförhållandena skulle komma att erlägga,
vore nu icke känd men torde knappast komma att stiga från 136 kronor 90 öre
till 456 kronor. Därför innebure kommitténs förslag beträffande statstopograferna
en relativ försämring för dessa. Om denna försämring också icke vore betydande,
syntes den dock icke vara tillräckligt motiverad och hade föranlett den personal,
den avsåge, att efter tagen del av förslaget hemställa om åtgärd för den nuva-
rande relationens bibehållande.

Statskontoret däremot har icke framställt någon erinran mot löne-
regleringskommitténs förslag beträffande statstopograferna.

För egen del biträder jag i nu förevarande del lönereglerings-
kommitténs förslag, vilket, vad avlöningsbeloppen angår, ansluter sig till
i allmänhet tillämpad praxis beträffande befattningar å extra stat. Den
omständigheten, att en mindre förskjutning till statstopografernas nack-
del på sådant sätt uppstår i relationen mellan kartografernas och topo-
grafernas avlöning synes icke tillräckligt motivera en avvikelse från
ovannämnda praxis.

Departement-
chefen.

D. Särskilda arvoden för ledning och övervakande av vissa arbeten.

I gällande avlöningsstat för rikets allmänna kartverk äro uppförda
dels ett anslag av 300 kronor till arvode åt manlig ritare eller gravör,
som förordnas att biträda vid ritar- och gravörarbetenas övervakande
och ledning ävensom vid instruktion av yngre ritare och gravörer, *dels*
Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 93 häft. (Nr 116)

Särskilda
arvoden för
ledning och
övervakan-
det av vissa
arbeten.

ock ett anslag å 1,500 kronor till ersättning åt de geodeter och kartografer, vilka förordnas att biträda med ledning och tillsyn av fältarbeten.

Beträffande användningen av sistberörda anslagsbelopp, 1,500 kronor, har Kungl. Maj:t föreskrivit, att ersättning icke må utgå till någon befattningshavare med högre belopp än 500 kronor för år räknat.

I 10 § av gällande instruktion för rikets allmänna kartverk är ock stadgat, att geodeter och kartografer kunna förordnas att biträda med ledning och tillsyn under geodetiska och ekonomiska fältarbeten samt att manlig ritare eller gravör kan förordnas att biträda med övervakande och ledning av ritar- och gravörarbeten ävensom med instruktion av yngre ritare och gravörer.

Löneregleringskommitténs yttrande i vad avser dessa arvoden är av följande lydelse.

Vidkommande anslaget å 300 kronor hade kommittén i sitt betänkande den 10 november 1911, delen XXX, yttrat, att, enär utbildningen av ritare och gravörer fortfarande såsom dittills syntes böra försiggå vid kartverket samt behovet av särskild tillsyn över ritar- och gravörpersonalen gjorde sig gällande i all synnerhet under den tid av året, då större delen av kartverkets personal vore borta på fältarbeten, kommittén ansett sig böra tillstyrka, att ett arvode av 300 kronor finge avses för nyssberörda särskilda åligganden.

I fråga om den särskilda ersättningen för ledning och tillsyn av fältarbeten hade kommittén i sitt nyssnämnda betänkande anført, bland annat, följande:

»Högsta ledningen och övervakandet av arbetena inom kartverket tillkommer givetvis kartverkschefen och närmast under honom professorn vid generalstaben beträffande de geodetiska arbetena samt vederbörande arbetschef i avseende å de ekonomiska och stomkartearbetena. Under fältarbetena sker detta övervakande genom inspektioner av nämnda personer vid de särskilda arbetsplatserna. För fältarbetenas behöriga gång lär emellertid den vid inspektionerna utövade tillsynen näppeligen kunna under alla förhållanden anses tillfyllest, för så vitt icke antalet inspektioner ökas i betydande grad, vilket emellertid skulle medföra avsevärda kostnader. Av sådan anledning lär det få anses lämpligast, att den närmare ledning och tillsyn av arbetet inom en arbetsavdelning, som i förekommande fall må anses erforderlig, uppdrages åt någon av de å avdelningen tjänstgörande. Vad de geodetiska fältarbetena beträffar, skulle det tilläventyrs kunna ifrågasättas, huruvida ej ett dylikt uppdrag kunde lämnas åt någon av de föreslagna observatorerna.

Då emellertid ovisst är, om dessa befattningshavare i allmänhet komma att vid fältarbeten samarbeta med geodeterna, lär det få antagas, att uppdrag av ifrågasvarande beskaffenhet inom geodetiska avdelningen kommer att givas åt geodeter.

Vid sådant förhållande och då även någon hänsyn torde böra tagas till omfattningen av det arbete, som ankommer på vederbörande arbetsledare, anser kommittén att, i stället för tre bestämda arvoden, ett belopp av högst 1,500 kronor om året skulle kunna ställas till kartverkschefens förfogande att användas till ersättning åt de geodeter och kartografer, som må varda förordnade att biträda med

ledning och tillsyn under fältarbeten, dock att dylik ersättning icke till någon befattningshavare må utgå med högre belopp än 500 kronor för år räknat».

Båda de ifrågavarande anslagen hade uppförts vid 1912 års riksdag i enlighet med kommitténs förslag uti den då beslutade avlöningsstaten samt bibehållits med oförändrade belopp i den 1918 fastställda nya avlöningsstaten.

Då de förhållanden, som föranlett uppförandet av nämnda båda anslagsposter, alltjämt torde äga giltighet, hade kommittén ansett sig kunna förorda, att posterna upptoges med sina hittillsvarande belopp i den nya staten.

Kartverkschefen har beträffande denna fråga anfört.

Löneregleringskommitténs förslag i allmänhet syntes avse en genomsnittlig ökning av omkring 50 % på de kort före kriget utgående löneförmånerna. Beträffande de särskilda förmansarvodet, som utginge till vissa statsgeodeter, statskartografer samt manliga ritare och gravörer, vore däremot ingen ökning föreslagen. De av dessa arvoden, som avsåge ersättning med högst 1,500 kronor till statsgeodeter och statskartografer, förordnade att biträda med tillsyn och ledning av fältarbeten, syntes tillräckliga för sitt ändamål, då fältarbetena endast påginge fem månader av året och vederbörande vid dessa förrättningar åtnjöte reseersättning. Däremot syntes arvodet till den manlige ritare eller gravör, vilken förordnades att biträda vid rit- och gravyrarbetenas övervakande och ledning m. m., böra höjas med 50 % till 450 kronor, då detta förmanskap påginge året runt. Men därutöver vore en ökning av arvodet behöfelig av följande skäl. Till förman plägade förordnas den äldste av de ritare och gravörer, vilka kunde anses därför lämpliga. Som denne för närvarande vore ritare, hade utbildningen av nya gravörer måst anförtros åt en yngre gravör, vilken här för icke kunnat beredas något arvode. Visserligen vore denne skyldig förrätta den tjänst, som honom ålades, men den särskilda skicklighet, som meriterade för dylikt uppdrag, och det ansvar, som därigenom ålades honom utöver det, som påvilade de andra gravörerna, syntes förtjäna en extra ersättning, varför ett tillägg om 150 kronor torde få anses skäligt.

Kartverkskommissionen har i anslutning härtill hemställt, att det i staten upptagna arvodet åt manlig ritare eller gravör, 300 kronor, måtte höjas till 600 kronor att utgå till manliga ritare eller gravörer, som förordnas biträda vid rit- och gravyrarbetenas övervakande och ledning ävensom vid instruktion av ritar- och gravyrelever.

Statskontoret har med hänsyn till det förmanskap, som förordnandet att biträda vid ritar- och gravyrarbetenas ledning m. m. innebure, och jämväl till de små befordringsutsikterna för ifrågavarande grupper av tjänstemän funnit den av kartverkschefen och kartverkskommissionen förordade anslagsökningen befogad.

Försvarsväsendets lönenämnd har i sitt förenämnda utlåtande den 4 december 1922 under erinran att särskilt ledararvode utginge ej mindre till statsgeodeter och statskartografer, som förordnats att biträda med

ledning och tillsyn av fältarbeten, än även till ledare av sjömättningsarbeten anført följande.

Vid de topografiska fältmätningarna vore vid varje arbetsavdelning anställd en officer som befälhavare, vilken hade till uppgift att vid sidan av eget mättningsarbete leda och kontrollera arbetet vid avdelningen — det senare såväl genom granskning av utförda arbeten som genom inspektionsresor till de olika till avdelningen hörande mättningsdistrikten. Med hänsyn till de ansvarsfulla åligganden, som påvilade avdelningsbefälhavaren i jämförelse med övriga honom underställda fältmätare, och för att åvägbringa största möjliga likformighet i lönehänseende mellan såväl de olika kartverken som dessas militära och civila personal inbördes borde särskild ersättning för det med ledningen förenade arbetet tillerkännas även dylik avdelningsbefälhavare. Då den årliga arbetstiden för de topografiska fältavdelningarna växlade mellan tre och fem månader, ansåge lönenämnden ledarsättningen böra utgå med visst belopp för dag räknat, och torde detta belopp lämpligen kunna bestämmas till en krona för dag i likhet med vad hittills utgått och av lönenämnden föreslagits att fortfarande utgå till ledare av sjömättningsarbeten.

Kartverkschefen har i utlåtande häröver den 22 december 1922 framhållit, att dylika ledararvoden bleve särskilt befogade om, såsom lönenämnden föreslagit, nu efter resereglementet utgående traktamente skulle ersättas med s. k. tjänstgöringstraktamente, som vid vistelse på samma ort mera än 15 dagar vore lägre än resereglementets traktamente. *Kartverkschefen* har i anslutning härtill vidare anført.

De under militära avdelningsbefälhavare ställda militära fältmätarnas arbete utfördes nämligen under relativt täta kvarterombyten, i regel oftare än var femtonde dag, varför de i regel ej komme att få vidkännas reduktion i traktamentet. Den militära avdelningsbefälhavaren däremot skulle hava ett huvudkvarter, centralt beläget inom avdelningsområdet. Från detta huvudkvarter företoges, i regel under flera dagar i följd varje vecka, resor för personalens handledning och kontroll av arbetsresultatet på fältet och för samtidigt utförande av barometerhöjdmätning. Däremellan skedde i huvudkvarteret granskning av insända ritningar och beskrivningar, korrespondens med ortsmyndigheter och handläggning av övriga expeditions- ävensom förvaltningsgöromål. Som avdelningsbefälhavare i regel tillhörde samma reseklass som fältmätarnas flertal, skulle hans ersättning sjunka under även de yngsta underlydandes, sedan vistelsen i huvudkvarteret uppgått till mera än 15 dagar.

Lönenämndens förslag vore emellertid i likformighetshänseende haltande, ty under det att den ersättning, som bestodes civil geodet eller kartograf av samma reseklass för ett mindre omfattande och ansvarsfullt ledarskap vid fältarbeten, finge utgå med 500 kronor per år, d. v. s. vid fem månaders fältarbeten med omkring 3 kronor per dag, hade nämnden för militär avdelningsbefälhavare föreslagit en krona per dag. Det syntes därför rättvist, att ersättning till befälhavare för militär fältmättningsavdelning utginge med tre kronor per dag.

Kartverkskommissionen har instämt med *kartverkschefen*.

I likhet med myndigheterna finner jag visst fog föreligga för någon höjning av ersättningen för biträde vid övervakandet och ledningen av rit- och gravyrarbeten.

Då såsom kartverkschefen meddelat, viss del av arbetet nu överlämnats åt en av de yngre gravörerna, synes dennes anpart av arbetet skäligen böra, på sätt kartverkschefen anfört, ersättas med 150 kronor. Genom den skedda fördelningen av arbetet har emellertid givetvis en lättnad uppstått för den äldre ritare, vars övervakande och instruktion numera allenast avser ritarna, varför någon arvodesförhöjning åt denne ej synes tillräckligt motiverad. Vid sådant förhållande synes anslaget till ersättning för biträde vid övervakandet och ledningen av rit- och gravyrarbetena m. m. böra i den nya staten upptagas med ett till 450 kronor höjt belopp.

Anslaget till ersättning åt geodeter och kartografer för biträde med ledning och tillsyn av fältarbeten torde böra upptagas med oförändrat belopp, 1,500 kronor, att utgå enligt samma bestämmelser som nu gälla d. v. s. med högst 500 kronor för år räknat.

Under förmälan, att jag senare i dag vid behandling av anslaget till kartarbeten kommer att föreslå, att vid fältarbeten till militärer ej längre skall utgå traktamente efter resereglementet utan s. k. tjänstgöringstraktamente, vill jag i likhet med lönenämnden tillstyrka, att särskilt ledararvode bör utgå till militär befälhavare över arbetsavdelning vid de topografiska fältmätningarna. På av kartverkschefen anförda skäl finner jag dock ledararvodet böra bestämmas efter samma grunder som gälla för ledararvoden åt geodeter och kartografer d. v. s. till högst 500 kronor för år räknat.

För erhållande av riksdagens medgivande att utbetala dylikt arvode åt militär avdelningsbefälhavare torde för ändamålet äskas ett särskilt belopp att, i likhet med vad som skett för arvodena till geodeterna och kartograferna, upptagas i staten för kartverket. Då, enligt vad jag av chefen för kartverket inhämtat, fyra avdelningsbefälhavare pläga förordnas, tillstyrker jag, att för ifrågavarande arvoden uppföres ett belopp av 2,000 kronor.

E. *Icke ordinarie personal.*

Vad angår avlöningsgrunderna för andra icke ordinarie befattningshavare än de av mig förut omnämnda, å övergångsstat uppförda statstopograferna, torde det, på sätt också av lönerogleringskommittén i dess föreliggande yttrande erinrats, i enlighet med 34 § i avlöningsregle-

Icke ordina-
rie personal.

mentet få ankomma på Kungl. Maj:t att därutinnan meddela bestämmelser.

F. *Särskilda avlöningsbestämmelser m. m.*

Särskilda av-
löningsbe-
stämmelser
m. m.

I fråga om de särskilda avlöningsbestämmelser för kartverkets civila personal, som kunna erfordras, har *löneregleringskommittén* anfört huvudsakligen följande.

Enligt vad som framginge av 2 § i avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skulle jämte avlöningsreglementets stadganden kunna för tjänstemän vid vissa verk gälla *särskilda*, av Kungl. Maj:t och riksdagen beslutade avlöningsbestämmelser.

Enligt nu gällande avlöningsvillkor skulle innehavare av ordinarie civil befattning vid rikets allmänna kartverk vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation av verket eller dess särskilda avdelningar eller eljest i allmänhet kunde varda stadgad, samt i sådant hänseende, ävensom därest verkets ställning inom statsförvaltningen så förändrades, att detsamma ej längre kunde anses såsom självständigt verk, eller därest vissa ifrågavarande verk tillhörande göromål överflyttades till annat verk eller icke vidare förekomme, vara pliktig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehade, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra å befattning med motsvarande eller liknande uppgifter i annat verk.

Den omfattande skyldighet att låta sig förflyttas till annan befattning, som sålunda föreskrivits för civila tjänstemän vid rikets allmänna kartverk, hade för- anletts av den redan vid utfärdandet av sagda bestämmelse uppkomna frågan om en omorganisation av verket. Då nämnda fråga fortfarande vore svävande, syntes det kommittén vara lämpligt att bibehålla en dylik vidsträckt förflyttningsskyldighet. För sådant ändamål torde, utöver vad i sådant hänseende uti avlöningsreglementets 13 § 3 mom. stadgades, böra såsom särskild bestämmelse föreskrivas, att ordinarie civil tjänsteman vid rikets allmänna kartverk skulle, med bibehållande av innehavande lönegrad, vara pliktig att, när helst så av Kungl. Maj:t prövades lämpligt, låta sig förflyttas till befattning med motsvarande eller liknande uppgifter inom annat verk.

Uti gällande avlöningsvillkor för rikets allmänna kartverk vore i fråga om semester, bland annat, föreskrivet, att, vad beträffande personal, som deltoge i fältarbeten, semester i regel ej finge åtnjutas under den tid, då sådana arbeten påginge.

Kommittén ansåge visserligen, att även för framtiden en dylik inskränkning i semesterrätten borde iakttagas, men torde i berörda hänseende icke erfordras någon särskild tillägsbestämmelse till avlöningsreglementet, enär enligt 21 § i reglementet såsom allmän föreskrift gällde, att semester finge åtnjutas, »när det kan ske utan hinder för göromålsens behöriga gång».

I 25 § i avlöningsreglementet stadgades, att tjänsteman vid skada till följd av olycksfall i tjänsten på vederbörande myndighets bekostnad erhöle erforderlig läkarvård m. m.

I samma paragraf vore emellertid tillagt, att i den mån vid vissa verk en utvidgad rätt i förenämnda hänseenden ansåges böra ifrågakomma, skulle till efterrättelse lända vad Kungl. Maj:t och riksdagen därutinnan beslutade.

Enligt vad som framginge av kommitténs motivering till nämnda paragraf (delen LXII, sid. 64—65), hade med sistberörda tillägg avsetts huvudsakligen, att, därest inom en viss förvaltningsgren förmånen av kostnadsfri läkarvård m. m. ditills varit medgiven i större omfattning än som enligt kommitténs förslag i allmänhet skulle gälla, nämnda förmån icke skulle upphävas.

Nu hade av observatorer och statsgeodeter vid rikets allmänna kartverk gjorts framställning därom, att nämnda tjänstemän måtte icke blott vid olycksfall utan även vid sjukdom, som ådragits under fältarbeten, komma i åtnjutande av fri läkarvård m. m.

I anledning av berörda framställning finge kommittén, under erinran att förmånen av fri läkarvård för närvarande icke ens vid olycksfall i tjänsten vore tillförsäkrad tjänsteman vid rikets allmänna kartverk, uttala, att enligt kommitténs mening tillräcklig anledning icke syntes föreligga, att för observatorers och statsgeodeters vidkommande medgiva någon utvidgad rätt i fråga om fri läkarvård m. m. utöver vad huvudbestämmelsen i 25 § i avlöningsreglementet därom stadgade. Kommittén hade sålunda funnit sig icke böra föreslå någon särskild bestämmelse uti ifrågavarande hänseende.

Beträffande de verk, å vilka avlöningsreglementet den 22 juni 1921 blivit tillämpligt från och med ingången av år 1922, hade i fråga om anordning vid övergång till efterskottsutbetalning av hela avlöningen meddelats särskild övergångsbestämmelse. En motsvarande anordning skulle givetvis bliva erforderlig beträffande den civila personalen vid rikets allmänna kartverk till följd av det nya avlöningssystemets tillämpning å dithörande befattningshavare, och torde riksdagens medgivande i sådant hänseende böra äskas.

De särskilda övergångsbestämmelser i övrigt, som erfordrades beträffande nu ifrågavarande befattningshavare, torde Kungl. Maj:t vara i tillfälle att själv meddela på grund av riksdagens medgivande i sådant hänseende i sammanhang med antagandet år 1921 av avlöningsreglementet för statsdepartement med flera verk.

Statskontoret har anfört, att till undvikande av, att de särskilda frågor, som möjligen kunde uppstå rörande tillämpningen å kartverkets personal av avlöningsreglementet den 22 juni 1921, måste hänskjutas till riksdagen med därav följande omgång, det torde vara ändamålsenligt, att bemyndigande av riksdagen lämnades Kungl. Maj:t att förutom vanliga övergångsbestämmelser utfärda jämväl tillämpningsföreskrifter.

Jag biträder vad lönerogleringskommittén anfört därom, att nuvarande bestämmelser angående viss vidsträcktare skyldighet för kartverkets civila personal att låta sig förflyttas till annan befattning bör bibehållas. Även för framtiden synes böra iakttagas, att personal, som deltagar i fältarbeten, i regel icke må åtnjuta semester under den tid, då sådana arbeten pågå. Till följd av lydelsen av 21 § i

Departement-
schefen.

avlöningsreglementet erfordras emellertid icke, såsom också av kommittén påpekats, i sistnämnda hänseende någon särskild tilläggsbestämmelse till avlöningsreglementet. Beträffande åter den vidsträcktare förflyttningsskyldigheten läres särskild bestämmelse erfordras.

Vidkommande observatorernas och statsgeodeternas framställning om att komma i åtnjutande av fri läkarvård m. m. jämväl vid sjukdom, därest denna ådragits under fältarbeten, torde — på sätt av kommittén framhållits — tillräcklig anledning icke föreligga att för dessa tjänstemän medgiva någon särskild utvidgad rätt till fri läkarvård.

I avseende å övergången till de nya avlöningsbestämmelserna torde det, såsom kommittén erinrat, vara nödvändigt att meddela vissa närmare föreskrifter i överensstämmelse med vad som ägt rum vid den 1921 beslutade löneregleringen för statsdepartementen och de centrala verken. I sådant hänseende påkallas riksdagens beslut för möjliggörande av övergång till vad i avlöningsreglementet stadgas om utbetalning i efterskott av samtliga avlöningsförmåner. Jag tillstyrker alltså, att hos riksdagen äskas medgivande till att, där till den civila personalen vid rikets allmänna kartverk hörande ordinarie tjänsteman, å vilken det nya avlöningsreglementet skulle komma att äga tillämpning, enligt hittills gällande avlöningsbestämmelser ägt uppbära någon del av avlöningen — såväl i stat upptagen avlöning som tillfällig avlöningsförbättring — i förskott, vid ingången av juli månad 1923 må till honom på statsverkets bekostnad utbetalas ett belopp, motsvarande vad han skulle hava i den befattning, han vid utgången av juni månad 1923 innehade, i förskott uppburit för juli månad 1923, om de hittillsvarande avlöningsbestämmelserna då fortfarande varit gällande. Vidare torde riksdagens medgivande böra äskas till att detsamma skall i tillämpliga delar gälla i fråga om statstopograf å övergångsstat. Kostnaden för sagda övergångsanordning torde, i likhet med vad 1921 års riksdag för motsvarande fall medgivit, böra, i vad avser ordinarie befattningshavare, få bestridas av den anslagspost, därifrån avlöningen till ordinarie tjänstemän bestrides. Beträffande statstopograferna torde ifrågavarande övergångskostnad böra bestridas av blivande anslag å övergångsstat till avlöning åt tre statstopografer.

Vidare torde av riksdagen böra utverkas en allmän förklaring om, att övriga i dess skrivelse den 22 februari 1921, nr 55, lämnade medgivanden i anledning av den av riksdagen då beslutade löneregleringen för statsdepartementen och de centrala ämbetsverken må i tillämpliga delar gälla även beträffande den civila personalen vid rikets allmänna kartverk.

Då statskontoret ifrågasatt utverkande av bemyndigande för Kungl. Maj:t att, förutom vanliga övergångsbestämmelser, jämväl utfärda erforderliga föreskrifter rörande tillämpningen å kartverkets civila personal av avlöningsreglementet den 22 juni 1921, lärer detta haft sin grund däri, att statskontoret tänkt sig möjligheten, att vissa särskilda frågor skulle uppkomma rörande reglementets tillämpning på den i åtskilliga hänseenden mera särställda personalgrupp, som nämnda personal utgör, vilka frågor hänskjutande till riksdagen skulle medföra omgång. Jag biträder statskontorets förslag i denna del och förordar förty inhämtande av det avsedda bemyndigandet.

G. Stater.

För den civila personalen vid rikets allmänna kartverk äro i gäl- Stater.
lande *avlöningsstat* uppförda följande ordinarie anslag nämligen:

dels ett bestämt anslag, från vilket bestridas avlöningar — med undantag av ålderstillägg — till den ordinarie personalen, arvode åt manlig ritare eller gravör, som förordnas att biträda vid rit- och gravörarbetenas övervakande och ledning ävensom vid instruktion av yngre ritare och gravörer, ersättning åt de statsgeodeter och statskartografer, vilka förordnas att biträda med ledning och tillsyn av fältarbeten, arvoden åt extra personal, gratifikationerna åt rit- och gravörellever samt vikariatsersättningar,

dels ock ett förslagsanslag till ålderstillägg.

Likaledes äro å *övergångsstat* uppförda *dels* ett bestämt anslag till arvoden åt statstopografer *dels* ock ett förslagsanslag till ålderstillägg åt bemälda tjänstemän.

I fråga om stater för kartverkets civila personal har *löneregleringskommittén* anfört.

Därest, såsom avsett vore, det nya avlöningsreglementet skulle vinna tillämpning å den civila personalen vid rikets allmänna kartverk, betingades därav förändrad uppställning av staterna. Därvid borde, vad *avlöningsstaten* beträffade, i den mån och på sätt ske kunde, beaktas de allmänna grunder, som funnes angivna i kommitténs betänkande delen LXII, sid. 130—133.

Sälunda skulle kostnaderna för avlöningar till ordinarie befattningshavare angivas i *en* anslagspost, varifrån jämväl skulle bestridas de i lönerna ingående belopp, som motsvarade nuvarande ålderstillägg. Denna anslagspost skulle erhålla förslagsanslags natur, och hade av kommittén beräknats till 312,000 kronor.

Vidare torde böra uppföras en särskild anslagspost till vikariatsersättningar åt vikarier å ordinarie befattningar. Denna anslagspost, vilken likaledes måste hava förslagsanslags natur, hade av kommittén upptagits till 2,000 kronor.

Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare bestredes för närvarande av det bestämda anslaget. Enligt kommitténs mening torde det vara lämpligt, att å *Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 93 häft. (Nr 116.)*

den nya staten uppfördes en särskild anslagspost för avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., av kommittén beräknad till 39,000 kronor. Anslaget i fråga torde bära betecknas såsom förslagsanslag, högst.

I enlighet med vad kommittén förut förordat, torde vidare å avlöningsstaten uppföras *deus* ett anslag å 300 kronor till arvode åt manlig ritare eller gravör, som förordnades att biträda vid ritar- och gravörarbetenas övervakande och ledning ävensom vid instruktion av yngre ritare och gravörer, *deus ock* ett anslag å 1,500 kronor till arvoden åt de statsgeodeter och statskartografer, vilka förordnades att biträda med ledning och tillsyn av fältarbeten. Dessa anslag torde likaledes bära betecknas såsom förslagsanslag, högst.

Slutligen torde under rubriken *övergångsstat* uppföras en anslagspost till avlöningar åt tre å samma stat uppförda statstopografer. Anslaget, vilket torde bära betecknas såsom förslagsanslag, hade av kommittén upptagits till 21,700 kronor.

Kartverkschefen har i sitt yttrande beträffande löneruleringskommitténs förslag till avlöningsstat all-nast erinrat, att för den händelse av kartverkschefen i nämnda yttrande framställda önskemål bifölles, förslagsanslaget till ordinarie tjänstemäns avlöning borde höjas från 312,000 till 312,500 kronor och förslagsanslaget, högst, till förmansarvoden åt manliga ritare och gravörer från 300 till 600 kronor. Förslagsanslaget, högst, till icke ordinarie befattningshavares avlöningar syntes vara väl avvägt. Summan å avlöningsstat skulle alltså höjas från 354,800 till 355,600 kronor. Förslagsanslaget å *övergångsstat* skulle under samma förutsättning höjas från 21,700 till 22,500 kronor.

Statskontoret har anfört.

I kommitténs förslag till avlöningsstat hade upptagits, bland annat, ett förslagsanslag, högst, å 39,000 kronor till avlöningar till icke ordinarie befattningshavare samt ett förslagsanslag å 2,000 kronor till vikariatsersättningar. Efter det kommittén avgivit sitt betänkande hade emellertid Kungl. Maj:t i överensstämmelse med riksdagens beslut föreskrivit (kungörelsen nr 370 den 15 juni 1922), att vid verk, å vilka avlöningsreglementet den 22 juni 1921 ägde tillämpning, kostnaderna för lön till icke ordinarie befattningshavare, vilken såsom vikarie uppehölle ordinarie tjänst, finge bestridas, till den del lönen icke överstege vad den ordinarie tjänstemannen under ledigheten avstode, från i vederbörande stat upptagen anslagspost till avlöningar till ordinarie tjänstemän och till överskjutande del från anslagsposten till vikariatsersättningar. Detta stadgande torde komma att medföra en väsentligt hårdare belastning av anslaget till vikariatsersättningar, än därförutom skulle blivit fallet, och en motsvarande minskning av medelsbehovet för avlöningar till icke ordinarie tjänstemän. Statskontoret saknade emellertid material till bedömande, i vad mån en jämkning av de respektive anslagsbeloppen av denna anledning kunde bära ske. Statskontoret ville dock framhålla, att, oavsett sålunda påpekade förhållanden, anslagsposten till vikariatsersättningar torde få anses väl knappt tillmätt.

I en den 27 oktober 1922 avgiven promemoria har *kartverkschefen* i anledning härav anfört.

Till följd av bestämmelserna i kungörelsen den 15 juni 1922 vore ett frångående av löneruleringskommittens förslag i fråga om vikariatsanslaget och anslaget till avlöning åt icke ordinarie befattningshavare av omständigheterna påkallat. En beräkning, som stödde sig på dels en flerårig sjukstatistik och det nya avlöningsreglementets bestämmelser angående semester, dels den praxis i avseende på vikarieförordnandenas omfattning, som vid kartverket utbildat sig, gäve vid handen, att i medeltal per år och med tillämpning av bestämmelserna i den av statskontoret omförmälda kungörelsen, skulle för avlöning av extra personal under vikariat behöva tagas i anspråk 5,580 kronor, varav 580 kronor från ordinarie avlöningsanslaget och 5,000 kronor från förslagsanslaget till vikariatsersättningar. Då från sistnämnda anslag endast en obetydlighet behövde tagas i anspråk för avlöning av ordinarie personal under vikariat, bleve beräkningens resultat, att 3,000 kronor torde bära från förslagsanslaget, högst, till icke ordinarie befattningshavare övertflyttas till förslagsanslaget till vikariatsersättningar. Anslagen torde sålunda bära upptagas till det förra 36,000 kronor och det senare 5,000 kronor.

Mot löneruleringskommitténs förslag om uppställning av staterna har jag ingen annan erinran än dels vad som följer därav, att jag i det föregående förordat upptagande av ett arvode å 2,520 kronor att under viss förutsättning utgå till kartverkschefen och ett arvodesbelopp å 2,000 kronor till militära avdelningsbefälhavare vid topografiska fältmätningar dels ock att anslagen till icke-ordinarie befattningshavare och till arvoden bära upptagas utan särskild anslagsbeteckning.

Departementschefen.

Vad beträffar de olika anslagsposternas belopp, har såsom nämnts anslaget till avlöning åt ordinarie tjänstemän av löneruleringskommittén beräknats till 312,000 kronor. I det föregående har jag förordat den ändring i löneruleringskommitténs förslag beträffande ordinarie befattningshavare, att arbetschefen å den ekonomiska avdelningen skulle hänföras till lönegraden B 18 i stället för som av kommittén föreslagits till B 17. Detta skulle medföra en ökning av den utav kommittén beräknade anslagssumman med 480 kronor till 312,480 kronor eller för avjämnning av avlöningsstatens slutbelopp 312,530 kronor. Förslagsanslaget till vikariatsersättningar torde, i enlighet med vad kartverkschefen i den avlämnade promemorian föreslagit, bära upptagas till 5,000 kronor och anslaget till avlöning åt icke ordinarie befattningshavare — liksom i enlighet med kartverkschefens i promemorian avgivna förslag — till 36,000 kronor. Det av kommittén till 300 kronor beräknade anslaget till arvoden åt manlig ritare eller gravör för biträde vid ritar- och gravörarbetenas övervakande m. m. har av mig föreslagits förhöjt till 450 kronor. Beträffande anslaget till arvoden åt statsgeodeter och statskartografer för biträde med ledning och tillsyn av fältarbeten, av kommittén föreslaget till 1,500 kronor, har intet

varit att erinra från min sida, liksom ej heller mot det föreslagna anslaget, 21,700 kronor, till avlöningar till tre statstopografer.

Därest vad av mig i olika hänseenden föreslagits godkännes, skulle avlönings- och övergångsstaterna för personalen vid rikets allmänna kartverk erhålla följande utseende:

Avlöningsstat:	Kronor
Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsanslag</i>	312,530
Vikariatsersättningar, <i>förslagsanslag</i>	5,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	36,000
Arvode åt chefen för rikets allmänna kartverk, då denne vid generalstabens innehåll lägre beställning än överste	2,520
Arvoden åt manliga ritare eller gravörer, som förordnas att biträda vid rit- och gravöarbetenas övervakande och ledning ävensom vid instruktion av yngre ritare och gravörer	450
Arvoden åt de statsgeodeter och statskartografer, vilka förordnas att biträda med ledning och tillsyn av fältarbeten	1,500
Arvoden åt militära avdelningsbefälhavare vid topografiska fältmätningar	2,000
Summa <i>förslagsanslag</i> kronor	360,000.

Övergångsstat:

Avlöningar till tre statstopografer, *förslagsanslag* kronor 21,700.

Kostnadsberäkning.

Till ledning vid bedömandet av den kostnadsökning, som tillämpning — med av mig förordade ändringar — av kommitténs föreslagna förslag till lönerreglering för den civila personalen vid rikets allmänna kartverk skulle medföra, torde få anföras nedanstående uppgifter:

För 1922 äro för kartverket i riksstaten uppförda, bland annat, följande ordinarie anslag:

Bestämt anslag till avlöningar.....	kronor 223,045
Förslagsanslag till ålderstillägg	» 41,155
Läggas härtil kostnaderna för tillfällig löneförbättring för vissa befattningshavare, beräknade efter 1921 års förhållanden, omkring.....	» 35,000

erhålles en totalsumma av kronor 299,200.

De av mig förordade nya staterna sluta å ett sammanlagt belopp av kronor 381,700

Oberäknat den kostnadsökning, som under första budgetåret för de nya staternas tillämpning föranledes av löneökningen vid efter-skottsutbetalning av hela avlöningen, skulle förslaget sålunda kunna anses medföra en merkostnad av

» 82,500.

Härvid har emellertid hänsyn ej tagits till dyrtidstillägg och de bestämmelser, i utjämningsyfte, som av riksdagen år 1921 vidtogos och tilläventyrs även under följande år kunna varda vidtagna beträffande dyrtidstillägg för befattningshavare vid nyreglerade och dyrtidstillägg för befattningshavare vid icke-nyreglerade verk.

Under åberopande av vad jag i detta ärende anfört får jag nu hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

Departementschefens hemställan.

dels besluta, att avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, skall från och med den 1 juli 1923 äga tillämpning på den civila personalen vid rikets allmänna kartverk;

dels besluta, att uti den till samma reglemente hörande tjänsteförteckningen må under nionde huvudtiteln införas följande:

Verk och befattningar

Avdelning
och lönegrad
enligt löne-
planen

Nionde huvudtiteln.

Rikets allmänna kartverk:

1. Den geodetiska avdelningen.	
Observator	B 15
Statsgeodet	B 13
2. Den topografiska avdelningen.	
Manlig ritare eller gravör	B 8
3. Avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartarbeten.	
Arbetschef ¹	B 18
Statskartograf	B 13
Kvinnlig ritare	C 5
Kvinnligt ritbiträde	C 3
Expeditionsvakt	B 1;

dels bestämma antalet av till den civila personalen

¹ Därest till arbetschef förordnas militär på aktiv stat eller på reservstat eller i reserven (med pension), äger arbetschefen allenast uppbära arvode till belopp, som kan varda medgivet av Kungl. Maj:t, allt efter som arbetschefen är militär på aktiv stat eller på reservstat eller i reserven (med pension).

Kungl. Maj:ts proposition Nr 116.

vid rikets allmänna kartverk hörande ordinarie befattningshavare på följande sätt:

	Avlönings- grad
1. Den geodetiska avdelningen.	
2 observatorer	B 15
8 statsgeodeter	B 13
2. Den topografiska avdelningen.	
12 manliga ritare eller gravörer.....	B 8
3. Avdelningen för ekonomiska arbeten och stomkartarbeten.	
1 arbetschef ¹	B 18
18 statskartografer	B 13
3 kvinnliga ritare.....	C 5
5 kvinnliga ritbiträden.....	C 3
3 expeditionsvakter	B 1;

dels godkänna av mig förordade förslag till stater för personalen vid rikets allmänna kartverk;

dels godkänna följande särskilda bestämmelse att från och med den 1 juli 1923, utöver vad i 13 § 3 mom. i avlöningsreglementet stadgas, lända till efterrättelse beträffande tjänstemän, tillhörande den civila personalen vid rikets allmänna kartverk:

Ordinarie civil tjänsteman vid rikets allmänna kartverk skall, med bibehållande av innehavande lönegrad, vara pliktig att, när helst så av Kungl. Maj:t prövas lämpligt, låta sig förflyttas till befattning med motsvarande eller liknande uppgifter inom annat verk;

dels medgiva, att statstopograf må å övergångsstat åtnjuta avlöning i form av arvode enligt löneklass, som är närmast lägre än den, som skulle hava gällt, därest vederbörande varit innehavare av ordinarie befattning i 13:e lönegraden, avdelning B, i löneplanen, samt att för statstopograf skola i övrigt i tillämpliga

¹ Därest till arbetschef förordnas militär på aktiv stat eller på reservstat eller i reserven (med pension), äger arbetschefen allenast uppbära arvode till belopp, som kan varda medgivet av Kungl. Maj:t, allt efter som arbetschefen är militär på aktiv stat eller på reservstat eller i reserven (med pension).

delar gälla enahanda avlöningsbestämmelser som för statskartograf;

dels besluta, att, där till den civila personalen vid rikets allmänna kartverk hörande ordinarie tjänsteman, å vilken förenämnda avlöningsreglemente skulle komma att äga tillämpning, enligt hittills gällande bestämmelser ägt uppbära någon del av avlöningen — såväl i stat upptagen avlöning som tillfällig löneförbättring — i förskott, vid ingången av juli månad 1923 till honom skall på statsverkets bekostnad utbetalas ett belopp, motsvarande vad tjänstemannen skulle hava i den befattning, han vid utgången av juni månad 1923 innehar, i förskott uppburit för juli månad 1923, om de hittillsvarande avlöningsbestämmelserna då fortfarande varit gällande, samt att vad sålunda föreslagits skall gälla jämväl i fråga om statstopograf å övergångsstat;

dels medgiva, att kostnaderna för sagda övergångsanordning må bestridas, vad angår ordinarie personal, av den i avlöningsstaten för den civila personalen vid rikets allmänna kartverk upptagna anslagsposten till avlöning åt ordinarie tjänstemän samt, beträffande statstopografer, av den å övergångsstat för samma verk uppförda anslagsposten till avlöningar åt tre statstopografer;

dels förklara, att övriga av riksdagen i dess skrivelse den 22 februari 1921, nr 55, lämnade medgivanden i anledning av den av riksdagen då beslutade löneregleringen för statsdepartement med flera verk må i tillämpliga delar gälla även beträffande den civila personalen vid rikets allmänna kartverk, ävensom bemyndiga Kungl. Maj:t att, förutom vanliga övergångsbestämmelser, jämväl, därest det visar sig erforderligt, utfärda föreskrifter rörande tillämpningen å kartverkets civila personal av avlöningsreglementet den 22 juni 1921;

dels ock, med uteslutande ur riksstaten av följande under anslagstiteln Rikets allmänna kartverk uppförda ordinarie anslag, nämligen ett bestämt an-

slag till avlöningar och ett förslagsanslag till ålders-
tillägg, i riksstaten under samma anslagstitel uppföra
under rubriken »avlöningsstat» ett *ordinarie för-
slagsanslag*
med kronor 360,000
och under rubriken »övergångsstat» ett *ordinarie
förslagsanslag*
med kronor 21,700.

2. Kartarbeten m. m.

[2.] Det under ordinarie anslagen till rikets allmänna kartverk upp-
förda reservationsanslaget till kartarbeten m. m. blev jämlikt beslut vid
1921 års riksdag (se IX H. T. p. 102) bestämt till 223,700 kronor.
För första halvåret 1923 är anslaget upptaget med halva beloppet eller
111,850 kronor.

Jämte de ordinarie anslagen till rikets allmänna kartverk har i
riksstaten från och med 1919 å extra stat uppförts ett reservations-
anslag för diverse behov vid kartverket, vilket utgjort för 1922 90,800
kronor och för första halvåret 1923 35,000 kronor.

Det för första halvåret 1923 anvisade extra anslagets belopp är
grundat på den kostnadsberäkning för *kartarbeten*, avseende hela året
1923, som framgår av nedanstående sammanställning, däri jämväl an-
givits i vad mån de särskilda kostnadsposterna beräknats skola bestridas
ur ordinarie anslaget till kartarbeten.

	Beräknad årskostnad	Att gäldas av ordinarie anslag	Återstod
Fältarbeten vid geodetiska avdelningen	95,000	79,000	16,000
» » topografiska »	70,000	56,000	14,000
» » ekonomiska »	65,000	59,750	5,250
Utgivnings- och byråarbeten vid topografiska avdelningen	48,500	17,700	30,800
» » » ekonomiska »	12,000	4,750	7,250
Biträde vid tillsyn och vård av kartor	2,000	—	2,000
Övningsavdelningens ritkurs	5,400	2,400	3,000
Bränsle m. m.	13,100	4,100	9,000
Summa	311,000	223,700	87,300

Sålunda uppgick det av mig i 1922 års statsverksproposition be-
räknade kostnadsbeloppet för hela 1923, i den mån detta icke täcktes
av ordinarie anslaget till kartarbeten, till 87,300 kronor. Härav be-
räknades 43,525 kronor erforderliga för första halvåret. Då inkomst

för kartförsäljning ej inflöte under första halvåret men å andra sidan å reservationsanslagen till kartverket beräknades en besparing till 1923 av lägst 8,525 kronor, begränsades anslaget å extra stat för första halvåret 1923 till 35,000 kronor.

Under en följd av år har riksdagen ställt medel till Kungl. Maj:ts förfogande för bestridande av kostnaderna för *namngranskning* vid rikets allmänna kartverk. För första halvåret 1923 är för ändamålet å extra stat anvisat ett reservationsanslag av 1,500 kronor. Motsvarande anslag för 1922 var upptaget till 3,000 kronor.

I skrivelse der 7 juli 1922 har chefen för rikets allmänna kartverk framlagt beräkning över *anslagsbehovet för budgetåret 1923—1924 vid kartverket*, däri jämväl inräknats erforderligt belopp för namngranskning. Enligt denna beräkning skulle det sammanlagda kostnadsbeloppet för budgetåret 1923—1924 uppgå till 318,600 kronor. Då härav 223,700 kronor täcktes av det ordinarie anslaget, skulle alltså, inberäknat kostnad för namngranskning, återstå 94,900 kronor att bestridas å anslag å extra stat eller kartförsäljningsmedel.

Beträffande *kartförsäljningsmedel* har kartverkschefen i nämnda skrivelse anfört.

Inkomsten av 1922 års kartförsäljning — som inflöte under 1923 — vore under rådande depression svår att beräkna. Å ena sidan finge antagas, att försäljningen nedginge i samma proportion, som ägt rum under åren 1919—1921, men å den andra kunde tagas i betraktande, att mot den minskade omsättningen svarade en ökning av nettovinsten per styck genom under 1922 minskad tillverkningskostnad. Därför torde en inkomst av 40,000 kronor kunna påräknas.

Med frånräknande av sålunda påräknad inkomst av kartförsäljning har kartverkschefen upptagit erforderligt *extra reservationsanslag* till ett belopp av (94,900—40,000 =) 54,900 kronor.

I en sedermera den 16 november 1922 avgiven promemoria har kartverkschefen med ledning av 1922 års utgiftsposter, de verkliga för tiden intill utgången av oktober och beräknade för återstående del av året, verkställt viss komplettering av sin beräkning i skrivelsen den 7 juli 1922, varigenom årskostnaden skulle minskas till 305,500 kronor. Detta förutsatte emellertid inställande även för 1924 av övningsavdelningens ritkurs, vilket kunde ske utan att omöjliggöra rekrytering av topografiska fältmätare.

Den nya utgiftsberäkningen, jämförd med utgifterna för 1922, framgår av följande uppställning:

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 93 häft. (Nr 116.)

	Utgifter 1922	Av kart- verkschefen beräknade utgifter för budgetåret 1923—1924	Att bestridas av anslag & ordinarie stat	Att bestridas av extra an- slag eller kartförsälj- ningsmedel
Fältarbeten				
geodetiska	105,730 ¹	91,000	75,000	16,000
topografiska	72,700	70,000	56,000	14,000
ekonomiska	62,700	62,700	59,750	2,950
Utgivnings- och byråarbeten				
geodetiska	—	4,000	4,000	—
topografiska	50,440	48,500	17,700	30,800
ekonomiska	15,660	12,000	4,750	7,250
Ortsnamngranskning	3,000	3,000	—	3,000
Biträde vid tillsyn och vård av kartor ..	2,000	2,000	—	2,000
Städning, uppvärmning och belysning	12,180	12,300	4,100	8,200
Summa	324,410	305,500	221,300	84,200

¹ Här i ingå 4,000 kronor till geodetiska byråarbeten.

Från härovan omfördälda *anslansposter till fältarbeten* bestridas rese- och traktamentsersättningar åt därvid sysselsatt såväl civil som militär personal vid kartverket, hantlangningskostnader m. m. *Anslagsposten till utgivnings- och byråarbeten å topografiska avdelningen* är avsedd bland annat för den särskilda ersättning (tjänstgöringstraktamente), som tillkommer militärer under kommendering till byråarbeten å topografiska avdelningen.

Försvarsväsendets lönenämnd har nu i sitt förenämnda utlåtande den 4 december 1922 framlagt vissa förslag till ändrade grunder för dessa ersättningar och arvoden.

Vad då först angår *ersättningarna vid fältarbeten* så äger enligt nu gällande bestämmelser (se prop. 373/1918) såväl civil som militär personal vid kartverket under fältarbeten uppbära rese- och traktamentsersättning enligt gällande resereglemente samt geodeterna dessutom en särskild ersättning av 1 krona 50 öre för dag.

Sedan i det från och med 1922 gällande avlöningsreglementet för officerare m. fl. (nr 388/1921) stadgats i 25 §, att under tjänstgöring å annan ort än förläggningssorten beställningshavare må komma i åtnjutande av tjänstgöringstraktamente enligt av Kungl. Maj:t bestämda grunder, dock icke till högre belopp än i resereglementet bestämd traktamentsersättning, har Kungl. Maj:t i kungörelse (nr 831/1921) meddelat bestämmelser angående dylikt tjänstgöringstraktamente, som därvid under vistelse å samma ort under angivna tidrymder bestämts till vissa i förhållande till resereglementets traktamentsersättning reducerade be-

lopp. Motsvarande bestämmelser om tjänstgöringstraktamente hava jämväl (nr 753/1921) utfärdats såsom tilläggsbestämmelser till avlöningsreglementet för civila befattningshavare vid statsdepartement m. fl.

Försvarsväsendets lönenämnd har nu föreslagit, att ersättningen till den militära personalen under fältarbeten skulle för framtiden utgå i enlighet med de i förenämnda kungörelse nr 831 år 1921 meddelade bestämmelser om tjänstgöringstraktamente. För den civila personalen vid kartverket anser lönenämnden, att, sedan nya avlöningsreglementet vunnit tillämpning å denna personal, föreskrifterna i kungörelsen nr 753 år 1921 böra tillämpas. Den hittills statsgeodeterna medgivna ytterligare ersättningen av 1 krona 50 öre om dagen borde enligt lönenämndens mening bortfalla: För resa till eller från förrättningsorterna anser lönenämnden dock, att resekostnads- och traktamentsersättning fortfarande bör utgå enligt resereglementet.

Kartverkschefen har i utlåtande den 22 december 1922 på anförda skäl hemställt, att lönenämndens ovannämnda förslag beträffande ersättning till militär och civil personal under fältarbeten icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Kartverkskommissionen har instämt med kartverkschefen.

I fråga om den särskilda *ersättningen till militär personal vid byråarbete å topografiska avdelningen* gäller för närvarande följande bestämmelser.

Till officerare och underofficerare på aktiv stat med undantag av generalstabsofficerare och andra beställningshavare, som hava Stockholm till förläggningsort (ordinarie tjänstgöringsort), ävensom till beställningshavare, tillhörande arméns reservstater eller arméns reserver, utgår vid tjänstgöring vid kartverkets byråarbeten dels ersättning enligt »tariff utvisande det belopp, varmed dagtraktamente skall enligt fredsavlöningsreglementet för armén i vissa fall utgå», sådan nämnda tariff är avfattad enligt kungörelsen den 7 maj 1920 (nr 194) angående provisorisk förhöjning av de jämlikt reglementet för arméns avlöning under fred den 11 oktober 1907 (nr 110) i vissa fall utgående dagtraktamenten, dels ock därutöver efter första anställningsåret vid kartverket särskild gottgörelse med en krona för dag; dock att i intet fall den sammanlagda ersättningen må överstiga beloppet av den för vederbörande beställningshavare enligt resereglementet bestämda traktamentsersättning.

Före 1922 utgick ersättning efter samma grunder jämväl till beställningshavare med Stockholm till förläggningsort med undantag för generalstabsofficerare. Ändringen har förorsakats av förenämnda bestämmelse i 25 § av avlöningsreglementet för officerare m. fl., enligt vilken Kungl.

Maj:t äger tillerkänna beställningshavare särskilt tjänstgöringstraktamente allenast vid tjänstutövning å annan ort än förläggningssorten.

Försvarsväsendets lönenämnd har beträffande ersättning åt militära befattningshavare vid byråarbeten anfört, bland annat, följande.

Den militära personalen vid rikets allmänna kartverk utgjordes av dels generalstabsofficerare dels till kartverket från armén kommenderade officerare och underofficerare. Till sistnämnda grupp hörde beställningshavare såväl på aktiv stat som i reserv; även beställningshavare på reservstat hade tidigare varit kommenderade till tjänstgöring vid kartverket, ehuru detta för närvarande icke vore fallet.

I fråga om *generalstabsofficerarna* torde någon ändring i nu rådande förhållanden icke vara erforderlig. Tjänstgöringen vid kartverket utgjorde nämligen en del av dessa officerares tjänstgöring i innehavd befattning vid generalstaben, och någon särskild ersättning hade därför icke ifrågasatts.

Vad åter anginge de till kartverket (generalstabens topografiska avdelning) från *truppförbanden kommenderade* officerarna och underofficerarna på *aktiv stat*, ställde sig frågan annorlunda. Officer eller underofficer, som kommenderades till dylik tjänstgöring, skulle i enlighet med gällande bestämmelser dels vart tredje (undantagsvis vart fjärde) år återgå till tjänstgöring vid eget truppförband, dels ock under ett av två på varandra följande tjänstgöringsår vid kartverket fullgöra tjänstgöring vid truppförbandet under regementsövningarna. Dessutom skulle han deltaga i sådana fälttjänstövningar med två eller flera arméfördelningar, i vilka hans eget regemente deltog. Därest dylik officer eller underofficer ansåges lämplig för arbetet vid kartverket, kunde han, efter det tredje årets tjänstgöring vid truppförbandet, kommenderas till förnyad tjänstgöring vid kartverket enligt nu nämnda regler. Vid upprepade dylika kommenderingar till kartverket minskades naturligen den kommenderades förmåga och kändedom om den aktiva tjänsten vid truppförbandet, och i samma mån torde även hans beföringsmöjligheter minskas. För kartverket torde det å andra sidan vara av stort intresse att så länge som möjligt få behålla den personal, som visat sig särskilt lämplig för arbetet och genom längre tids arbete i verket förvärvat större vana och skicklighet. Till dessa båda omständigheter — de minskade beföringsutsikterna för den vid kartverket tjänstgörande personalen och angelägenheten att säkerställa bästa möjliga rekrytering för kartverket — torde hänsyn hava tagits vid fastställande av den särskilda ersättning, som hittills utgått till den militära personalen under byråarbeten. Detta bestyrktes även därav, att dylik ersättning utgått jämväl till personal, som haft Stockholm till förläggningssort.

I ifrågavarande hänseende förefunnes den olikheten mellan allmänna kartverkets och sjökartverkets militära personal, att den sistnämnda numera icke ägde utöver de för vederbörande beställning fastställda avlöningsförmåner uppbara någon särskild ersättning under byråarbetena. Denna personal kommenderades från Stockholms station och ägde alltså åtnjuta sin avlöning efter den ortsgrupp, till vilken Stockholm hörde, under det att den till allmänna kartverket kommenderade militära personalen till övervägande del tillhörde truppförband i landsorten och å innehavande beställning uppbure avlöning enligt den ortsgrupp, till vilken truppförbandets förläggningssort vore hänförd.

Med hänsyn till hithörande stadganden i gällande avlöningsreglemente liksom

ock till önskvärdheten av att i möjligaste mån vinna likformighet i de båda kartverkens avlöningsförhållanden ansåge lönenämnden den nu ifrågavarande särskilda gottgörelsen till allmänna kartverkets militära personal under byråarbeten icke böra i sin nuvarande form bibehållas.

Beträffande sådan till allmänna kartverket kommenderad personal på aktiv stat, som hade annan ort än Stockholm till förläggningsort (ordinarie tjänstgöringsort), torde enligt lönenämndens mening två utvägar kunna ifrågakomma: antingen att vederbörande jämlikt 1 kap. 3 § 3 mom. av kungörelsen den 31 december 1921 (nr 831) förklarades under kommenderingen till Stockholm fullgöra ordinarie tjänstgöring, varigenom Stockholm under tjänstgöringstiden betraktades som hans förläggningsort, eller ock att den kommenderade, jämlikt 8 kap. 1 § 1 mom. samma kungörelse, berättigades under tjänstgöring vid kartverket uppbära tjänstgöringstraktamente. Enligt det förstnämnda alternativet skulle nu ifrågavarande personal komma i åtnjutande av dels lön enligt den ortsgrupp, till vilken Stockholm hänfördes, dels flyttningssättning till och från Stockholm, dels ock tjänstgöringstraktamente under den tjänstgöring som, enligt vad ovan nämnts, skulle fullgöras vid eget truppförband. Enligt det senare alternativet åter skulle den kommenderade, med bibehållande av lön enligt den för truppförbandet gällande ortsgrupp, under tjänstgöringen vid kartverket äga uppbära tjänstgöringstraktamente, varemot han under tjänstgöringen vid det egna truppförbandet skulle åtnjuta allenast lönen; någon flyttningssättning skulle här ej ifrågakomma. Vilketdera av dessa alternativ lämpligen borde väljas, syntes böra i varje särskilt fall bliva beroende på prövning av föreliggande omständigheter.

Till beställningshavare, som vid kommenderingen till kartverket redan hade Stockholm till ordinarie förläggningsort, torde i likhet med vad nu vore fallet vid sjökartverket, någon särskild ersättning icke böra utgå.

Den enligt nu gällande bestämmelser medgivna särskilda gottgörelsen av en krona om dagen efter första tjänstgöringsåret torde, vid bifall i övrigt till lönenämndens förslag, icke böra bibehållas.

Vad härefter beträffade gottgörelsen till *militär personal i reserv* under byråarbeten vid allmänna kartverket hemställde lönenämnden, att densamma skulle utgå i form av arvoden för helt år att bestämmas av Kungl. Maj:t. Beloppen av dessa arvoden syntes skäligen kunna såsom regel fastställas att utgöra 3,600 kronor för regementsofficer, 3,180 kronor för kompaniofficer och 2,340 kronor för underofficer. Härigenom skulle åt ifrågavarande beställningshavare beredas en gottgörelse, vilken icke allt för mycket avveke från den särskilda ersättning, som hittills till dem utgått. Lönenämnden ville emellertid hava framhållit, att därest — såsom för närvarande torde vara fallet beträffande åtminstone en av de till kartverket kommenderade officerarna i reserven — någon officer eller underofficer anställts för eller erhållit i uppdrag att utföra särskilt kvalificerade arbetsuppgifter, någon ytterligare gottgörelse, vare sig i form av höjning i arvodet eller på annat sätt, borde kunna på förslag av chefen för allmänna kartverket beredas honom.

Därest Kungl. Maj:t, på sätt av lönenämnden föreslagits, funne skäligt bestämma ifrågavarande personals ersättning till för år bestämda arvoden, varav torde följa, att arvodena finge åtnjutas även under semester, funne lönenämnden den hittills utgående särskilda ersättningen av en krona om dagen efter första anställningsåret icke vidare böra förekomma.

Vad nu vore sagt ansåge lönenämnden böra gälla ej blott pensionsavgången beställningshavare i reserv — annan reservpersonal torde för närvarande ej vara anställd vid kartverket — utan även, i förekommande fall, förtidsavgångna och reservutnämnda beställningshavare.

Därest *beställningshavare på reservstat* skulle kommenderas till tjänstgöring vid allmänna kartverket, torde gottgörelsen till dylik beställningshavare likaledes böra utgå enligt de grunder, som av lönenämnden föreslagits beträffande personal i reserv.

Kartverkschefen har i sitt utlåtande av den 22 december 1922 an-
fört, bland annat, följande.

Lönenämnden föresloge, att bestämmelserna i kungörelsen nr 831 år 1921 skulle tillämpas under ifrågavarande byråarbeten, varvid för varje särskilt fall skulle i samband med vederbörandes beordrande tagas under omprövning, huruvida den ena eller andra av åsyftade ersättningsgrunder skulle gälla.

I stället för de hittills för alla fall tillämpliga bestämmelsernas ersättande med andra dylika, skulle alltså frågan för framtiden lämnas öppen med utsikt för Kungl. Maj:t att årligen flera gånger behöva taga befattning med densamma. Oavsett att en förenkling av statsförvaltningen knappast främjades genom en dylik ordning, följde därav en viss osäkerhet om vilken ersättning, som kunde erbjudas en till kommendering ifrågasatt. Som kommendering av här ifrågavarande slag alltid varit och framdeles borde vara grundad på frivillighet, kunde denna ovisshet tänkas försvåra anställning av för arbetet lämpliga och önskvärda personer.

Även om denna ovisshet skulle bortfalla, sedan genom någon tids tillämpning praxis uppstått, syntes den föreslagna ordningen allvarligt äventyra möjligheten att rekrytera kartarbetena med just den personal, som ägde härför nödiga kvalifikationer, och att länge kvarhålla vid dessa arbeten de personer, som förvärvat högre skicklighet och ådagalagt framstående arbetsduglighet. Den föreslagna ersättningen innebure nämligen just i de fall, då det gällde långvarig anställning, en påtaglig försämring av de hittills utgående förmånerna.

Långvarig anställning vid kartarbetena skulle, i händelse lönenämndens förslag bifölles, i verkligheten icke medföra någon ekonomisk förmån för vederbörande jämfört med fortsatt tjänstgöring vid eget truppförband, snarare försämring, ty den ökning i lönen, som inträdde vid flyttning till huvudstaden, motsvarade i praktiken knappast de högre levnadskostnaderna därstädes, och flyttningsersättningen utginge inom en viss gräns endast mot verifikation å havda flyttningskostnader. Villighet att mottaga sådan kommendering, varom det här vore fråga, torde därför bliva mindre påräknelig hos den fåtaligt förekommande kategori av topografutbildade militärer, varur personalen vid byråarbetena rekryterades, nämligen sådana, som ådagalagt särskilda anlag för kartverkets speciella byråarbeten och bland vilka kartverkschefen haft tillfälle till urval tack vare hittills gällande särskilda avlöningsbestämmelser. Det låge nämligen i sakens natur, att den, som under avsevärd del av sin subaltärn- och kaptenstid varit ur trupptjänst, skulle komma till korta mot kamraterna i den skarpa konkurrensen om befordran till regements-officer; och från sådan utsikt torde endast den frivilligt avstå, som i stället bjödes ett tidigt utgående, säkert ekonomiskt vederlag.

Ovanstående synpunkter hade icke varit för lönenämnden obekanta, vilket framginge av dess yttrande, men de hade icke vunnit det beaktande, som kontinuiteten vid kartarbetena krävde. Denna vilade nämligen till större delen på den personliga arbetskickligheten, förvärvad under flerårigt arbete under äldre kamraters ledning; arbetsinstruktionerna i och för sig kunde icke ersätta densamma. Skulle den möjlighet till bättre utkomst borttagas, som hittills säkerställt rekryteringen av kvalificerad militär personal vid byråarbetena. löptes risken, att redan utbildad personal efterhand försvunne och nyrekryteringen hänvisades till personer, vilkas privata ekonomi tillåte dem att någon tid vistas i huvudstaden. Kartarbetena torde icke härigenom komma att främjas.

Den betydande försämring i den ifrågavarande personalens ställning, som lönenämndens förslag innebure, motiverades endast därmed, att likformighet i förhållande till sjökarteverket borde eftersträvas. Härvid borde beaktas, att sjökarteverket rekryterade sin personal från Stockholms station, men kartverket från hela landet. Dylig likformighet för så små personalgrupper, som det här gällde, torde icke kunna tillmätas praktisk betydelse ej heller böra vinnas på bekostnad av kartarbetena. Den hade för övrigt icke kunnat av nämnden genomföras i fråga om kartverkets fältarbeten och sjökarteverkets sjömätningsarbeten, enär de båda verken arbetade under vitt skilda förhållanden.

Hittills hade de extra kostnader, som vållats genom militär personals anställning vid kartarbetena, gäldats av kartverkets anslag. Av lönenämndens förslag framginge icke, i vilka fall de olika slagen av ersättning som ifrågasattes, nämligen löneskillnad mellan ortsgrupper, flyttningsersättning och tjänstgöringstraktamente, skulle utgå från fjärde eller nionde huvudtitelns medel. På grund härav kunde ett statförslag för året 1923—1924, fotat på nämndens förslag, knappast uppgöras. Omöjligheten att på förhand beräkna flyttningskostnader för personal, vars grad och förläggningssorter ännu vore okända, skulle även i övrigt försvåra statförslagens uppgörande.

I syfte att betrygga en tillfredsställande rekrytering av den aktiva militära personal, vilken uppbure kontinuiteten vid de allmänna topografiska kartarbetena, hemställde kartverkschefen, att beträffande nämnda personal ersättningsbestämmelser av följande innehåll måtte utfärdas, nämligen att till militär personal på aktiv stat, beordrad till tjänstgöring vid generalstabens topografiska avdelning, med undantag för sådan, som hade Stockholm till förläggningssort, skulle under byråarbeten från och med den 1 juli 1923, utgå *tjänstgöringstraktamente* för dag enligt följande grunder:

för kapten	6 kronor 50 öre,
» subaltärnofficer	5 » ,
» underofficer	4 » ,

vilka belopp efter första anställningsåret skulle höjas med en krona. För den händelse att ortgruppen för vederbörandes förläggningssort vore lägre än huvudstadens, tillkomme ett belopp motsvarande $\frac{1}{3.65}$ av löneskillnaden minskad med eventuellt åtnjutet kallortstillägg — mellan ortsgrupperna i vederbörande löneklass; men för den händelse att ortgruppen för vederbörandes förläggningssort vore lika med eller högre än huvudstadens, fråndroges ett belopp motsvarande $\frac{1}{3.65}$ av löneskillnaden mellan ortsgrupperna i vederbörandes löneklass och av eventuellt åtnjutet kallortstillägg.

Mot lönenämndens förslag beträffande militär personal i reserv och på reservstat hade kartverkschefen intet att erinra.

Kartverkskommissionen har, under uttalande att verklig skada för de allmänna kartarbetena skulle uppstå genom antagande av lönenämndens förslag, anslutit sig till kartverkschefens yrkanden.

Departements-
chefen.

Därest det nya avlöningsreglementet för civila befattningshavare i statsdepartementen m. fl. från och med den 1 juli 1923 blir tillämpligt å kartverkets civila personal, torde konsekvensen bjuda att vid samma personals fältarbeten tillämpa bestämmelserna om tjänstgörings-traktamente. Från samma tid bör motsvarande för officerare m. fl. gällande bestämmelser tillämpas vid den militära personalens fältarbeten. Föreskrift härom torde alltså i enlighet med vad lönenämnden föreslagit böra av Kungl. Maj:t utfärdas.

Vid tillämpning från och med den 1 juli 1923 av sålunda av mig förordade bestämmelser om ersättning till civil och militär personal vid fältarbeten kunna, enligt vad jag från kartverkschefen inhämtat, de i promemorian den 16 november 1922 för budgetåret 1923—1924 beräknade beloppen minskas för de geodetiska fältarbetena från 91,000 kronor till 89,200 kronor och för de ekonomiska fältarbetena från 62,700 kronor till 56,000 kronor. Jag vill härvid framhålla, att kartverkschefen vid beräkning av sistnämnda två belopp utgått från att två kartografer på grund av sjukdom icke kunde deltaga i fältmätningarna samt att en aspirantbefattning icke i år tillsattes. För de topografiska fältarbetena torde någon nämnvärd minskning i det till 70,000 kronor beräknade beloppet ej kunna antagas.

Vad beträffar frågan om ersättning till militära beställningshavare vid byråarbeten vid topografiska avdelningen, så skulle, åtminstone i de flesta fall, ett antagande av lönenämndens förslag medföra en försämring av nu utgående förmåner. Under erinran, att även lönenämnden framhållit svårigheten att erhålla lämplig personal till kartverket vid minskning av ersättningen, ansluter jag mig till kartverkschefens förslag i denna fråga. I fråga om militärer å aktiv stat erhållas därigenom fasta bestämmelser för ersättningen och någon prövning av grunderna för ersättningens utgående i varje särskilt fall blir icke erforderlig. Icke heller uppkommer någon tvekan rörande det anslag, varur ersättningen skall utgå. I fråga om militärer i reserven eller på reservstat överensstämmer kartverkschefens förslag med lönenämndens.

Som vid tillämpning av lönenämndens förslag åtminstone för de

fall, då beställningshavarens förläggningssort ändrades, hela hans avlöning komme att gäldas från anslag under fjärde huvudtiteln, kunde vid antagande av detta förslag den till kartverkets topografiska byråarbeten under nionde huvudtiteln beräknade anslagsposten väsentligt minskas. Att på förhand beräkna anslagsbehovet torde emellertid, såsom kartverkschefen framhållit, vara omöjligt.

Kartverkschefens förslag, som är uppgjort i nära överensstämmelse med nu för såväl aktiv personal som reservpersonal gällande bestämmelser, medför icke någon förändring av den i promemorian den 16 november 1922 gjorda beräkningen av anslag för topografiska byråarbeten nästa budgetår.

Vad vidare angår anslagsberäkningen för budgetåret 1923—1924 får jag påpeka, att kartverkschefens förslag innebär, att det för närvarande särskilt anvisade reservationsanslaget till namngranskning skulle inflyttas under anslagsposterna till diverse behov. Mot en sådan anordning, som synes ägnad att bidra till förenkling av räkenskaperna, torde icke vara något att erinra.

Vidare vill jag erinra, att jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 15 december 1922 övningsavdelningens ritkurs, liksom tidigare skett för 1922, blivit för 1924 inställd. Det i det ordinarie anslaget ingående för kursen beräknade beloppet 2,400 kronor kan således för nästa budgetår överföras till annan anslagspost.

Genom kursens inställande minskas jämväl behovet av extra anslagsmedel i förhållande till 1922. Minskningen uppgår här till 3,000 kronor.

Sista posten i den av mig åberopade uppställningen av kartverkschefens anslagsäskanden för budgetåret 1923—1924, avseende städning, uppvärmning och belysning, som enligt kartverkschefens förslag med 120 kronor överstiger 1922 års utgifter för ändamålet, synes mig böra och kunna ytterligare begränsas till 11,500 kronor.

I enlighet med vad jag sålunda ifrågasatt skulle för budgetåret 1923—1924 utgifterna för kartarbeten m. m. vid rikets allmänna kartverk beräknas sålunda:

	Summa	Att bestridas av anslag å ordinarie stat	Att bestridas av extra anslag eller kartförsäljnings- medel
	kronor	kronor	kronor
Fältarbeten			
geodetiska	89,200	75,000	14,200
topografiska	70,000	56,000	14,000
ekonomiska	56,000	56,000	—
Utgivnings- och byråarbeten			
geodetiska	4,000	4,000	—
topografiska	48,500	20,100	28,400
ekonomiska	12,000	8,500	3,500
Ortsnamngranskning	3,000	—	3,000
Biträde vid tillsyn och vård av kartor	2,000	—	2,000
Städning, uppvärmning och belysning	11,500	4,100	7,400
	296,200	223,700	72,500

Då kartförsäljningsmedlen beräknas till 40,000 kronor och då å reservationsanslagen till kartverket för första halvåret 1923 kan, enligt vad jag inhämtat, beräknas en besparing till nästa budgetår å 2,500 kronor, skulle alltså å extra stat behöva anvisas 30,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels i riksstaten uppföra *ordinarie reservationsanslaget* till kartarbeten m. m. med ... kronor 223,700,
dels ock för diverse behov vid rikets allmänna kartverk anvisa för budgetåret 1923—1924
ett *extra reservationsanslag* av kronor 30,000.

3. Utgivande av ekonomisk karta över Hallands län.

[3.] Med bifall till Kungl. Maj:ts under punkt 95 av nionde huvudtiteln till 1920 års riksdag gjorda framställning har riksdagen såsom bidrag till kostnaderna för utgivande av ekonomisk karta över Hallands län beviljat ett anslag av 56,000 kronor. Härav har anvisats å extra stat för ett vart av åren 1921 och 1922 ett reservationsanslag av 8,000 kronor. Till följd av att igångsättandet av arbetet med utgivande av kartan blivit försenat, behövde inga ytterligare medel för ändamålet anvisas för första halvåret 1923.

Utgivande av
ekonomisk
karta över
Hallands län.
(extra anslag.)

I överensstämmelse med därom av chefen för rikets allmänna kartverk i skrivelse den 6 juli 1922 gjord framställning, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

*Departements-
chefen.*

att av det utav 1920 års riksdag beviljade anslaget å 56,000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för utgivande av ekonomisk karta över Hallands län anvisa för budgetåret 1923—1924 ett *extra reservationsanslag* av kronor 8,000.

Statsrådets övriga ledamöter instämma i vad departementschefen hemställt uti de under 1—3 här ovan antecknade ärenden.

Hans Maj:t Konungen behagar härtill lämna bifall samt förordnar, att proposition i dessa ämnen skall med den lydelse, bil. till detta protokoll utvisar, avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Allan Tigerschiöld.
